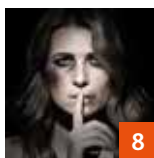

ELFLY Passasjerflygninger i Norge fra 2025 12

Luftfartsaksjon mot menneskehandel
Parat Kabinforbund mobiliserer på alle fronter i et forsøk på å knekke organisert trafficking. 8

Slutt på IA-samarbeidet?
IA-avtalen går ut ved årsskiftet, og spørsmålet er om arbeidsministeren er klar for å skrote hele avtalen. 28

Viktigheten av vaksinerings
Vaksinerings er viktig for alle og ikke minst luftfartsansatte som kommer tett på mange personer i løpet av kort tid. 14

Likhet og ulikhet

Nå i høst har NAV, Helsedirektoratet, økonomiprofessor Kalle Moene og redaktør i Dagbladet vært noen av dem som advarer oss mot økte forskjeller. I Helsedirektoratet sier man at alle indikatorer går i feil retning, og for øvrig advarer pessimistene mot eldrebølgen som skyller inn over oss, organisasjonsgraden som faller, og 100 000 barn som står i fare for å oppleve fattigdom, for å nevne noen av de negative framtidsutsiktene som blir presentert for oss.

Men er det sant, er alt bare elendighet? Statistisk sentralbyrå (SSB) har nylig gitt ut en analyse som viser ulikhetene i formue. SSB har også gitt ut publikasjonen «Dette er Norge 2018» som viser utviklingen på en rekke områder fra 1970-tallet og fram til i dag.

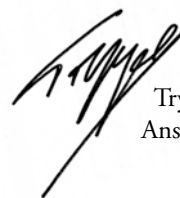
Analysen viser at det er til dels store forskjeller i formue og delvis i inntekt, men det er også tall som viser stor grad av likhet mellom befolkningen generelt og mellom kjønn.

Noe av det mest positive er at kvinner og menn er nesten likestilt når det gjelder andelen som er yrkesaktive (ca. 70 prosent). Andelen av befolkningen som tar høyere utdanning, stiger kraftig uansett kjønn (fra ca. 10 prosent i 1980 til nærmere 40 prosent i dag, og det er kvinnene som leder an). Det er også en høyere prosentandel som gjennomfører videregående opplæring, selv om det er lett å få et inntrykk av en annen virkelighet gjennom enkelte aviser og nyhetskanaler som lager store overskrifter på frafallet i norsk skole.

Det er forskjeller i inntekt, men det er en relativ flat utvikling over mange år, og Norge er et av de land i verden med de minste forskjellene på høy og lav inntekt. Island er svakt bedre enn oss, mens Mexico og USA har forskjeller som nesten er det dobbelte av hva det er her i landet. SSB har også beregnet gjennomsnittlig reallønnsvekst i Norge fra 1970 og fram til i dag, og økningen har vært på 121 prosent.

De store ulikhetene er knyttet til formue, og her er det verdipapirer og finanskapital som utgjør de store forskjellene. Ifølge SSB bidrar derimot boligformuene til å redusere forskjellene, og årsaken er at en stor andel nordmenn eier egen bolig. Og andelen boligeiere er stigende.

Tilbake til pessimistene viser også tallene fra SSB at vi over lang tid har fått flere leveår som kan benyttes til å bekymre oss. Forventet levealder er en mye brukt indikator på befolkningens helsetilstand, og en nyfødt gutt kan i dagens Norge forvente å bli 80,9 år, mens en jente 84,3 år. Dette er som SSB skriver en markant økning siden perioden 1946–1950 da tallene var henholdsvis 69,3 og 72,7 år.

Trygve Bergsland
Ansvarlig redaktør

parat

Utgis av: Parat
- en arbeidstakerorganisasjon i YS

Parat,
Boks 9029 Grønland,
0133 OSLO

www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

ISSN 2535-4442

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Hans-Erik Skjæggerud
Mobil: 959 38 769
E-post: hans-erik.skjeggerud@parat.com

Forsidefoto: Trygve Bergsland.

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 17.9.2018
Materiellfrist neste nr: 2.11.2018

Layout:
07 Media, avd. Moss
www.07.no
Telefon: 22 79 95 00

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

- 2 Kommentar
- 4 Oversikt over de mange luftfartsgruppene i Parat
- 5 Småstoff
- 8 Luftfartsaksjon mot menneskehandel
- 12 Elfly for kortbanenettet i Norge
- 14 Viktigheten av vaksining
- 15 Sikkerhetskomiteens arbeid
- 18 Arbeidstakere uten lønnet overtid
- 20 Aktive Parat
- 23 Internasjonalt arbeid
- 24 Het produktivitetsnedgang
- 26 Et innblikk i internasjonal politikk
- 27 Skjæggerud tar ikke gjenvalg
- 28 Krav om nye ideer for å fortsette IA-samarbeide
- 30 Større trygghet i boligmarkedet
- 32 Hotellgjestenes beste venner
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål fra medlemmer
- 40 Kryssord, sudoku, anagram og på kryss og tvers
- 42 Leder i Parat

Elfly for kortbanenettet i Norge

Avinor er optimistisk og tror de første passasjerflyene med elektrisk drift kommer i 2025. Pilotforbundet er skeptisk og tror det ligger langt inn i framtiden. Hvem får rett?

8

Luftfartsaksjon mot menneskehandel

Myndigheter og politi over hele verden mobiliserer på alle fronter i et forsøk på å knekke den kyniske virksomheten rundt organisert trafficking.

12

14

Viktigheten av vaksining

Vaksining er viktig for alle og ikke minst luftfartsansatte som kommer tett på mange personer i løpet av kort tid.

24

Het produktivitetsnedgang

Etter en sommer som har slått alle varmerekorder, er spørsmålet hvordan vi skal tilpasse oss klimaendringene. Høyere temperatur fører til at vi jobber langsommere, men hvilke rettigheter har du når det blir for varmt på jobb?

Krav om nye ideer for å fortsette IA-samarbeide

«Dette kan ikke fortsette på samme måten». Slik ordla arbeidsminister

Anniken Hauglie seg om IA-avtalen like før jul i fjor. Fra 3. oktober 2001, da avtalen ble underskrevet, og fram til i dag har avtalen kostet staten 21 milliarder kroner.

Arbeids- og sosialminister
Anniken Hauglie.
Foto: Regjeringen.

28

Norsk pilotforbund

Petter Førde
92 49 41 98,
petter.forde@npf.parat.com

SAS Scannor flygerforening

Jan Levi Skogvang
957 19 015
lskogva@online.no

Norwegian Pilot Union

Alf Wilhelm Hansen
91333555
alf.hansen@norwegianpilot.no

Widerøes flygerforening

Sindre Hanshuus
957 35 373
sindre@wff.no

Bristow Norway flygerforening

Johan Forsman
+46 702 45 2931
johan.forsmann@bristowgroup.com

Lufttransport Rotorwing

Terje Vanvik
951 68 155
terje.vanvik@gmail.com

Nord Helikopter

Tor Egil Disen
924 41 833
tor.disen@gmail.com

Thomas Ericsson

901 39 285
terics86@outlook.com

Hovedflyplassutvalg OSL

Hege Charlotte Jacobsen
934 43 883
hege.charlotte.jacobsen@nokas.no

SAS Ground Handling (landside)

Graziella Mazza
957 17 661
graziella.Mazza@sas.no

SAS Ground Handling (airside)

Tor Kjøstel Lie
957 14 016
tor.lie-kjorstel@sas.no

Menzies

Tonje Jensen
951 47 482
tonjeelise81@gmail.com

NOKAS Aviation

Hege Charlotte Jacobsen
934 43 883
hege.charlotte.jacobsen@nokas.no

Gardermoen Fuelling Services

Jo Hoel
959 73 391
johoel2@online.no

Sodexo

Erik Sagstad
+46 76 761 13 66
eirik.sagstad@gmail.com

Gate Gourmet

Arvydas Dragonas
466 21 886
a.dragonas@gmail.com

SSP Norway

Stein Erik Risbø
924 57 188
katelar@online.no

Øvrige grupper

Norsk luftambulanseredningsmenn

Anders Kroken
957 04 190
anders.kroken@norskluftambulans.no

Bristow redningsmenn

Trygve Andre Hole
959 28 491
trygveahole@gmail.com

Lufttransport redningsmenn

Tor Helge Edrosen
959 49 049
thedorsen@me.com

Airlift teknikerforening

Jonas Våge
410 83 969
jonas.vaage@gmail.com

Widerøe Technical Services

Vegard Movik
952 18 003
vegard.michael.movik@wideroe.no

Widerøes personalforening

Erik Kämpe
907 50 654
erik.kempe@wideroe.no

Widerøe Ground Handling

Svanhild Hogner
905 85 453
svanhild.hogner@wideroe.no

Flytanking

Bo Bergquist
957 69 316
bb@flytanking.no

AIM Norway

Jakob Ubostad Carlsen
400 51 007
jakob.ubostad.carlsen@aimnorway.com

Luftfartstilsynet

Lars Raymond Holm
976 90 799
lrh@caa.no

CAE Centre Oslo

Thomas Christiansen
957 13 165
thomas.christiansen@cae.com

Securitas Transport Aviation Security

Christine Linnéa Kleppen
400 19 178
christine.kleppen@securitas.no

Parat kabinforbund

Anneli Nyberg
469 45 059
anneli-n@online.no

SAS Norge kabinforening

Anneli Nyberg
469 45 059
anneli-n@online.no

Norwegian kabinforening

Marit Lindén
405 54 350
linden.marit@gmail.com

Widerøes kabinforening

Sissel Vian
412 73 904
sisselvi@online.no

Thomas Cook

Torbjørn Meland
928 12 100
thorbjorn.meland@gmail.com

TUIfly Nordic

Yngve Valle-Kløvstad
yngve.valle@tuiflynordic.se

Milliardresultat for SAS

Tross kanselleringer i sommer og dyrere flybensin hadde SAS et resultat på 1,97 milliarder svenske kroner i perioden mai til juni i år.

SAS-resultatet har økt fra samme periode forrige år, da det var på 1,77 milliarder svenske kroner. Inntektene steg til 13,1 milliarder fra 12,2 milliarder kroner i fjor.

– Dette er et av de sterkeste resultatene i SAS' historie, til tross for økte kostnader til flydrivstoff og operasjonelle utfordringer, skriver SAS-sjef Rickard Gustafson i en kommentar til kvartalsrapporten. @NTB

Legger ned ruter til Teheran

Air France og British Airways innstiller sine flygninger til Teheran. De siste turene går i september.

Begge selskaper sier at rutene ikke lenger vil være regningssvarende under de rådende sanksjonene fra amerikansk hold. British Airways var først ute med å kunngjøre nedlegging av ruten, og Air France fulgte like etter. Ingen av selskapene kritiserer sanksjonene eller kommer med uttalelser som kan oppfattes som politiske. De konstaterer bare at rutene fra Paris og London ikke er kommersielt levedyktige. @NTB

Flyforbud

Alle mikrofly-piloter får flyforbud når Luftsportsforbundet hasteinnfører krav om sikkerhetsoppdatering for alle landets mikrofly-piloter som følge av flere dødsulykker de siste ukene.

«Norges Luftsportsforbund suspenderer med øyeblikkelig virkning norske mikroflybevis inntil innehaver har gjennomgått en sikkerhetspakke», heter det i en kunngjøring fra forbundet. – Forbundet forvalter ordningen med mikroflybevis for Luftfartstilsynet. Å fly uten bevis kan sammenliknes med å kjøre bil uten førerkort, sier president Rolf Liland i forbundet til NTB. @NTB

Ryanair inngår tariffavtale

Streikerammede Ryanair har inngått en avtale med fagforeningen til selskapets irske flygere.

Ryanair har vært rammet av en rekke protester og arbeidsnedleggelse flere steder i Europa. Selskapets aksjekurser steg markant idet nyheten om avtalen ble kjent.

Ryanairs irske piloter har i løpet av august gjennomført fem 24-timersstreiker.

– Utkastet til en avtale skal nå til avstemning etter at den har blitt anbefalt av pilotenes fagforening Forsa og dens representanter hos Ryanairs piloter, skriver den irske fagforeningen i en pressemelding. @NTB

30.000 FOT

Hvorfor klassiske reisebøker ikke kunne utspilt seg i dagens Norge...

Jules Verne: Jorden Rundt på Åtti Dager

...og også Pokk Air Flight PK113 er innstilt grunnet tåke på sletta mellom Jessheim og Eidsvold.

Zurich	kansellert
Stockholm	kansellert
New York	forsinket
London	kansellert
Horten	kansellert
Ashkabad	kansellert

sveen-emberland.com

Både SAS og Norwegian kan bli kjøpt opp

SAS og Norwegian vil bli invitert inn i en større gruppering til slutt, spår tidligere SAS-topp Eivind Roald. Han mener sammenslåinger er uunngåelig.

– Jeg tror du får en konsolidering i Europa, og du har jo allerede sett starten på det, sier Roald til E24. Han var kommersiell direktør i SAS fra 2014 til 2017.

Han viser til det som skjedde i USA, at selskaper gikk konkurs og dermed måtte slå seg sammen.

– Det samme vil komme til å skje i Europa. Vi vil få noen store. Du ser det allerede med Lufthansagruppen med sine eierskapsmodeller både fra Austrian Swiss og Eurowings som de har startet, og du ser IAG som har ytret ønske om å komme inn i Norwegian. SAS vil komme til å bli en del av det her, på ett eller annet tidspunkt, sier han. @NTB

Ansatte frykter ny toppsjef i KLM

Fagorganiserte i Air France–KLM frykter at den nye toppsjefen Benjamin Smith vil kutte lønninger og skape dårligere arbeidsvilkår.

Vincent Salles fra fagforeningen CGT-Air France sier til radiostasjonen France Info at han er bekymret for at Smith vil iverksette endringer som medfører lavere lønninger og dårligere arbeidskår. De fagorganiserte reagerer også på at Smith blir den første utenlandske toppsjefen for det franske nasjonale flyselskapet Air France. Ni fagorganisasjoner har protestert mot valget av en utlending. @NTB

Vekst i flytrafikken

Antall passasjerer på norske flyplasser fortsatte å øke i andre kvartal. 15,2 millioner passasjerer lettet eller landet på norske flyplasser i perioden.

Trafikktall fra SSB viser en økning på 3,2 prosent fra samme kvartal året før. 2018-tallet er 6 prosent høyere enn tallet for andre kvartal fem år tidligere. En telling av antall passasjerer ved avgang viser at 4,4 millioner tok av med innenriksfly i løpet av månedene mai til juli. Det er 2,8 prosent flere enn for et år siden. På utenriksflygninger var tallet 5,3 millioner, en økning på 3,6 prosent det siste året. @NTB

Svensk jagerfly styrtet

Et jagerfly styrtet i Blekinge i Sverige etter en kollisjon med en fugl. Piloten som skjøt seg ut, er uskadd.

Forsvaret i Sverige opplyser at piloten varslert at han hadde kollidert med en fugl, før han deretter skjøt seg ut av flyet. Flyet, som var av typen Jas 39 Gripen, befant seg i rundt tusen meters høyde da kollisjonen med fuglen fant sted. Ulykken skjedde nord for Ronneby flyplass i Blekinge, sørøst i Sverige. @NTB

Piloters mentale helse

EU innfører strengere regler for vurdering av piloters mentale helse. Innstramningen kommer i kjølvannet av Germanwings-krasjet i 2015.

EU-kommisjonen sier at de nye reglene vil tre i kraft i 2020. Flyselskapene blir pålagt å gjennomføre en psykologisk vurdering av piloter før de får fly. Selskapene må også innføre systematiske tester av piloter og kabinpersonale for å avdekke eventuelle inntak av stimulerende stoffer før de blir ansatt. Det blir også spontane tester etter sykdomsfravær. @NTB

Luftfartssjef går av

Malaysias luftfartssjef har trukket seg etter at en offisiell rapport påpekte feil hos flygelederne da passasjerflyet MH370 forsvant for fire år siden.

Rapporten har ikke klart å identifisere en enkelt årsak til at flyet med 239 mennesker om bord ble borte, men påpeker at det ble gjort feil av flygeledere både i Malaysia og Vietnam. Blant annet ble det ikke satt i verk en kriseprosedyre slik regelverket krever når et fly forsvinner fra radaren. I den 495 sider tykke rapporten sier etterforskerne at de ennå ikke kan si med sikkerhet hva som førte til at flyet forsvant. @NTB

USA vurderer å trappe ned sikkerheten

Amerikanske myndigheter vurderer å slutte med gjennom søkning av reisende og bagasjen deres på små og mellomstore flyplasser for å spare penger, ifølge CNN.

Innsparingen er beregnet til å være omkring 115 millioner dollar og kan brukes til å øke sikkerheten på større flyplasser, hvor risikoen anses å være mye større, ifølge dokumenter CNN har fått tak i. Kanalen skriver at TSA, etaten som ble opprettet etter terrorangrepene 11. september 2001, vurderer å fjerne sikkerhetskontrollen ved 150 flyplasser der kun fly med 60 eller færre passasjerer letter og lander. Dersom TSA går inn for løsningen, vil reisende og deres bagasje i stedet blir gjennom søkt ved overføring til større flyplasser, ifølge CNN. @NTB

Strengere alkoholregler for flyplassansatte

Fra årsskiftet er det ikke bare flypersoneell som kan alkotestes på norske flyplasser. Reglene skal også gjelde andre med ansvar for vedlikehold og sikkerhet.

Luftfartstilsynet har foreslått en ny forskrift som innebærer at nye grupper blir omfattet av luftfartsloven. Nulltoleranse for rus på jobben vil dermed også gjelde for flyteknikere, ansatte i kontrolltårnet og bakkeansatte med oppgaver av betydning for flysikkerheten, skriver bransjenettstedet Flysmart24. Disse gruppene kan bli kontrollert av politiet, slik flygende personell blir i dag. @NTB

Verdensrekord i propellfly

Norske Torbjørn Dahl (24) satte ny verdensrekord i sommer da han, i et propellfly, besøkte 29 amerikanske delstater på under 24 timer.

Nordmannen bega seg ut på rekordforsøket sammen med den britiske piloten Douglas Cairns. På 23 timer og 10 minutter rakk tospannet i et tomotors propellfly å slå den tidligere rekorden som var på 23 stater. Dahl er tidligere flyger i Luftforsvaret, men mistet i 2017 tillatelsen til å fly da han fikk påvist diabetes type 1.

– Vi vil med dette forsøket skape oppmerksomhet rundt et utdatert regelverk som hindrer folk med diabetes type 1 å gjøre det de vil, sa han til VG i sommer. @NTB

Sure sokker ga nødlanding

Et fly med 220 passasjerer om bord, på vei fra New York til Florida, måtte omdirigeres på grunn av kraftig lukt av sure sokker i kabinen.

Flere av passasjerene om bord i Spirit Airlines rute 779 klaget over sviende hals og brystsmertter som følge av den kraftige lukten, som de mente minnet om sure sokker, melder NBC. Flykapteinen tok ingen sjanser, endret kurs og gikk inn for landing i Myrtle Beach i South Carolina. Der ble passasjerene evakuert, og elleve av dem ble kjørt til sykehus. Verken flyselskapet eller andre har foreløpig kunnet gi noe svar på hvor den vonde lukten kom fra, og flyet er nå gjennom søkt av eksperter som verken fant illeluktende sokker eller andre luktkilder. @NTB

Luftfartsaksjon mot menneskehandel

*I 2016 ble det rapportert om
262 tilfeller av mistanke om
menneskehandel i Norge. 46 av
disse sakene endte i anmeldelse.*

Myndigheter og politi over hele verden mobiliserer på alle fronter i et forsøk på å knekke den kyniske virksomheten rundt organisert trafficking. Nå har Parat Kabinforbund meldt seg på i kampen og vil fronte arbeidet med full kraft i Norge.

Av: Knut-Erik Mikalsen

Nestleder i Parat Kabinforbund Sissel Vian sier dette er en kamp mot moderne slavehandel.

– Det dreier seg om millioner av barn, kvinner og menn som med makt, svindel eller tvang blir dratt inn i enten sexhandel industrien eller utnyttet på det groveste som arbeidskraft, sier hun.

En brutal bransje

Vian går nå i bresjen for en fagforenings-offensiv i denne saken på grunn av den nøkkelrollen luftfarten som transport-middel har for dem som opererer denne bransjen.

– Vi ønsker mer oppmerksomhet på et viktig område hvor vi som yrkesgruppe kan bidra til å forhindre kriminalitet, sier hun. Tidligere i år deltok Vian på vegne av forbundet på en konferanse i Genève der den FN-tilknyttede organisasjonen ICAO (International Civil Aviation Organization) beskrev utfordringene med menneskehandel.

Det gjorde dypt inntrykk på henne. ICAO har gått konkret til verks. På møtet ble det lansert detaljerte retningslinjer som flyselskapene kan bruke for å trene kabinansatte opp til å avsløre trafficking.

Menneskehandel også i Norge

Det går på hvordan kabinansatte kan identifisere og reagere dersom man kommer i en situasjon der man kan stå overfor et offer for menneskehandel. ICAO oppfordrer flyselskapene til å lære sine kabinansatte hvordan de skal opptre i slike krevende situasjoner.

ICAOs generalsekretær, dr. Fang Lia, fronter denne saken selv og bruker sin autoritet til å få hele den sivile luftfarten, inkludert myndigheter, til å ta affære overfor denne virksomheten.

Økonomi er ofte knyttet til menneskehandel, der bakmenn kan tjene store summer.

At dette også er et høyaktuelt tema i Norge, avslører den foreløpig siste rapporten fra Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel (KOM), et organ som jobber på oppdrag fra Justisdepartementet.

I en rapport for 2017 skriver KOM at det ble rapportert om 262 tilfeller av mistanke om menneskehandel året før. 46 av disse sakene endte i anmeldelse. Ingen

av sakene ble avdekket i forbindelse med flyreiser, men bekrefter at Norge ikke er noe unntak for denne virksomheten.

– Av de 46 anmeldelsene var 4 for grov menneskehandel. Tre av fire anmeldelser dreier seg om utnyttelse til prostitusjon eller andre seksuelle formål, skriver KOM.

Dessuten opplyser KOM at Nigeria er det landet de fleste ofrene kommer fra. Hos de kabinansatte er iveren stor etter å

Offer for menneskehandel vil ofte ikke svarer på spørsmål og er ikke selv i besittelse av for eksempel pass eller reisedokumenter, sier Politiet.

komme i gang med de praktiske grepene for å bli med i ICAOs offensiv for bedre opplæring.

– Den nye kunnskapen vil gi kabinansatte muligheten til å identifisere ofre for denne typen virksomhet. Vi tror også at dette vil gi oss en meningsfylt tilleggsoppgave på jobb. Monitorering ligger i ryggmargen hos oss, og med god opplæring kan vi være med å utgjøre en forskjell, sier Vian.

Inviterer hele bransjen til å være med

Etter møtet i Genève skjedde tingene raskt hos Parat Kabinforbund. Nå er det dannet en egen prosjektgruppe som skal føre saken videre. I første omgang innen eget forbund og hovedorganisasjon. Senere overfor relevante politiske myndigheter og andre aktører innen luftfarten.

–Trafficking er et fenomen som mange vil forbinde med internasjonal kriminalitet, og tror ikke dette skjer i fredelige Norge. Det er feil. Det skjer også her, men ikke alle saker blir kjent, og mørketallene er

betydelige. Det er en lang vei å gå. Vi tror likevel at forbundet skal være med å starte en felles aksjon mot dette, sier Vian.

Hun håper å få med seg alle aktører innen bransjen, når forbundet nå har bestemt seg for å ta eierskap i denne saken i Norge.

– Vi ønsker at flyselskapene, Avinor, Luftfartstilsynet og våre sentrale myndigheter blir med på denne offensiven. Får

vi til et samarbeid mellom alle disse aktørene, vil det være et tydelig signal om at vi ønsker å bekjempe denne grusomme virksomheten på norsk jord, sier Vian.

Hun mener næringens arbeid med saken må legges opp slik at den er mest mulig praktisk til nytte for de ansatte.

– Det vil være nytteløst å først å finne gode rutiner for god opplæring som avslører slike saker, uten at det samtidig fins et

*Politioverbetjent
Kjell Eirik
Mortensen.
Foto: Politiet.*

*Nestleder i Parat
Kabinforbund,
Sissel Vian, har
startet kampen mot
moderne
slavehandel.
Foto: Trygve
Bergslund.*

”Menneskehandel skal avdekkes, etterforskes og straffes. Kompetansen til å identifisere ofre må finnes hos sentrale instanser som politi, barnevern, arbeidstilsyn, arbeids- og velferdsforvaltningen, utlendingsmyndighetene og ellers alle som gjennom sitt arbeid kommer i kontakt med mulige ofre. Regjeringen vil derfor satse på kompetanseheving og videreutvikle aktuelle hjelpetiltak.

Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel, 2016.

sted der vi kan varsle om våre mistanker, sier Vian.

Hun mener at kabinansattes jobb gir dem god trening i å vurdere folk og situasjoner. – Noe av menneskesmuglingen foregår nok med fly. Våre flyselskaper får et stadig større internasjonalt rutenett. Derfor må vi kunne bruke vår erfaring aktivt for å kunne avsløre trafficking. Vi ønsker at det skal bli en fast del av opplæringen til kabinansatte, slik at vi får kunnskap om hva man skal se etter, sier Vian.

Kabinlederen viser til at myndighetene både i USA og Canada har reagert raskt og fått på plass retningslinjer for ansatte i luftfarten, for å avdekke og rapportere når det oppstår mistanke om at passasjerer er om bord i et fly mot deres vilje.

– Det viser at det er mulig, bare viljen er der. Erfaringene fra disse landene må vi kunne bruke for å få i gang en liknende prosess her hjemme. Vi trenger ikke å finne opp hjulet på nytt, sier Vian.

Hun mener at et viktig moment er å få ut informasjon om at kabinansatte nå har engasjert seg i arbeidet mot trafficking.

– Da sender vi samtidig et klart signal til dem som driver med denne virksomheten om at vi følger med og skal gjøre alt som står i vår makt for å hindre at de skal lykkes. Forhåpentlig kan det ha en preventiv effekt. Ikke minst kan det være med på å redde menneskers liv og verdighet for dem som blir utsatt for vår tids moderne slavehandel, sier Vian.

Politiet er med

Det er Kriminalpolitisen i Norge som koordinerer den norske politi-innsatsen mot trafficking.

Politioverbetjent Kjell Eirik Mortensen er leder for seksjon for etterretning og liker det han får høre om luftfartens engasjement i slike saker.

– Selv om ikke Kripas har avdekket tilfeller av trafficking på fly som har kommet til Norge, betyr ikke det at vi kan utelukke at det skjer. Samtidig er vi avhengig av tips fra publikum for å avdekke denne typen virksomhet. Fly- og flyplasspersonell er i en unik posisjon til å oppdage og vurdere situasjoner der menneskehandel pågår, sier Mortensen til Parat Luftfart.

Han sier at Kripas allerede har samarbeid med grupper av ansatte på Oslo lufthavn Gardermoen om utfordringer knyttet til situasjoner der man mistenker at menneskehandel skjer.

– I samarbeid med politi og toll på Gardermoen har Kripas denne våren gitt undervisning for rundt 160 bakemannskaper på Gardermoen. Det vi ofte ser, er at offeret selv ikke svarer på

spørsmål og ikke selv er i besittelse av for eksempel pass eller reisedokumenter, sier Mortensen.

Vanskelig å komme i kontakt med ofre

Mortensen sier at oppførselen deres også kan avsløre mye.

– De er ofte skremt, skamfulle eller nervøse. De unngår øyekontakt og har innøvde og inkonsekvente svar på direkte spørsmål. I tillegg kan de ha skader eller sår, sier politioverbetjenten.

Han er enig med Parat Kabinforenings nestleder Vian at det er viktig å vite hvordan man skal gå fram i slike avgjørende situasjoner:

– Dersom man mistenker at noen er utsatt for menneskehandel, skal man være varsom med å konfrontere dem det gjelder. Da er det bedre å ta kontakt med kapteinen, slik at rett person på destinasjonsstedet kan kontaktes på sambandet, for en vurdering av situasjonen, sier Mortensen. ■

Dette er ICAOs råd

Når et besetningsmedlem har mistanke om at vedkommende står overfor et tilfelle av menneskehandel, skal man:

- Varsle kolleger og be om deres inntrykk av situasjonen.
- Blir mistanken bekreftet, skal man forsøke å innlede en forsiktig samtale og stille spørsmål som: Hvorfor reiser du? Besøker du slektninger? Hvor skal du bo? Hvem møter deg? Hva er dine planer?
- Legge merke til om reisefølget virker nervøst, og om man forsøker å forhindre barnet eller medreisende i å snakke.
- Konferer med kolleger i kabinen og foreta en ytterligere vurdering av situasjonen.
- Ta kontakt med flyets kaptein og fortell om mistanken.
- Vurder om situasjonen kan medføre en trusselsituasjon overfor besetningen.
- Forsett å observere og gi beskjed til kapteinen hvis det oppstår noen endringer i situasjonen.

*Første flytur med elfly
over Oslo lufthavn.
Foto Avinor.*

Elfly for kortbanenettet i Norge

Avinor er optimistisk og tror de første passasjerflyene med elektrisk drift kommer i 2025. Pilotforbundet er skeptisk og tror det ligger langt inn i framtiden. Hvem får rett?

Av: Claude R. Olsen

Da Avinor-sjef Dag Falk-Pedersen og daværende samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen tok av fra Gardermoen 18. juni, ble det skrevet norsk elflyhistorie.

Mer enn en ønskedrøm

Det var første tur med et elektrisk drevet fly fra Oslo lufthavn. Flyet er Avinors eget, kjøpt sammen med Norges Luftsportforbund, for å teste elfly under ulike forhold. Flyturen var ikke lang, men markerte starten på en debatt om elflyenes plass som passasjerfly.

I mediene er Avinor og Widerøe entusiastiske, SAS følger med, mens Norwegian er skeptisk. Det er også Norsk Pilotforbund i Parat.

Seniorrådgiver Olav Mosvold Larsen i Avinor leder et stort prosjekt for å få ned utslippene av klimagasser i norsk luftfart. På kort sikt står utskifting til nye og mer energieffektive fly høyest på agendaen.

– Vi ser at trafikkveksten er større enn energieffektiviseringen. Dersom man ikke gjør mer enn å skifte ut fly, vil utslippet fra

luftfart i beste fall være stabilt og kanskje øke, sier han.

I ti år har Avinor og luftfartsbransjen sett på muligheten for å fase inn bærekraftig biodrivstoff i norsk luftfart, en løsning som i dag er sertifisert og klar til bruk. Utfordringen er at det er lite biodrivstoff i markedet, og at prisen er høy. Samtidig har utviklingen av elektriske fly skutt fart. En prosjektgruppe har snakket med alt fra de store som Airbus og Boeing til mindre aktører og rene elflyprodusenter.

– Basert på informasjon fra flyprodusentene er det realistisk med elektrisk drevne passasjerfly i ordinær rutetrafikk og i norsk luftrom fra 2025. Det vil trolig være fly med ti–tolv, kanskje nitten seter, sier Larsen. Ut fra det flyprodusentene har fortalt Avinor, har Avinor satt seg som mål at

Norge skal bli det første markedet der elfly tar en betydelig markedsandel, og at den norske luftfarten skal være elektrifisert innen 2040.

– Dette er basert på informasjon fra flyprodusentene, og ikke en ønskedrøm fra oss, sier Larsen.

Ikke i min karriere

Leder Petter Førde i Norsk Pilotforbund deler ikke Avinors entusiasme.

– Jeg synes Avinor har et veldig optimistisk syn på når elektriske passasjerfly skal komme i gang. Dette tror jeg ligger veldig, veldig langt fram i tid. Det er ikke noe som opptar oss. Ikke for å virke for pessimistisk, men det blir definitivt ikke i min flykarriere, det er helt sikkert, sier han.

Han ser ikke noe poeng i at Norge skal være tidlig ute med elfly, slik det var med elbiler.

– Et fly er noe helt annet enn en ting som ruller på fire hjul på veien. Utviklingskostnadene for et vanlig passasjerfly i dag er enormt store. Airbus 380 kostet 100 milliarder kroner å utvikle, og det med kjent teknologi, sier Førde.

Han tror heller ikke at Norge skal klare å få elfly som kan operere på kortbanenettet i Nord-Norge med det første.

– Dels har det med rekkevidde å gjøre, dels med hvordan flyene skal lades når de har mellomlandinger på bare ti-femten minutter. Og hvordan vil det gå vinterstid.

Elflyet Pipistrel Alpha Electro flyr foran hangaren på Gardermoen. Foto: Avinor.

Forbundsleder Petter Førde er skeptisk til Avinors elfly-optimisme. Foto: Parat.

Prosjektleder Olav Mosvold Larsen tror det første kommersielle elflyet i norsk luftrom er på plass i 2025. Foto: Avinor.

Vi vet jo fra elbiler hvor mye batteriene svekkes når temperaturen går ned, sier Førde.

Egnet for kortbanenettet

Avinor driver 44 lufthavner spredt rundt i landet. Mellom disse flys det korte ruter med relativt få passasjerer per flygning.

Mosvold Larsen sier at om få år kommer elektriske fly som passer for flygninger under en halvtime og kortere enn 200 kilometer. De vil kunne dekke nesten alle flygningene i det norske kortbanenettet.

Ladestasjoner

Avinor ser nå på hvordan lading kan løses på flyplassene. Ladeinfrastruktur er noe

av bakgrunnen for at flyplassoperatøren Avinor går i bresjen for å teste elfly.

– Elfly kan få stor betydning for våre egen drift, og vi må være forberedt på å bygge ut ladeinfrastruktur, sier Larsen.

Avinor tror nye elfly også kan spare kostnader, ikke bare for flyselskapene, men også for Avinor.

– Nye elfly trenger kortere rullebaner enn dagens, noe som vil slå ut i reduserte kostnader for Avinor, sier Larsen.

Første fly

Avinor er gått sammen med Norges Luftsportforbund, SAS, Widerøe og ZERO i elflyprosjektet. Det elektriske flyet som fikk jomfruturen 18. juni, ble kjøpt av Avinor og Norges Luftsportforbund og skal driftes av forbundet.

Det er et fly av typen Pipistrel Alpha Electro. Flyet skal blant annet brukes til å innhente driftserfaring, teste ut ladekonsepter og demonstrere teknologien.

Tilsvarende fly i nord

UiT Norges arktiske universitet investerer nesten 4,7 millioner kroner, over tre år, på to elfly og forskning knyttet til fornybar energi. Universitetet skal teste elfly under mer ekstreme værforhold enn på Østlandet og etter hvert til bruk i undervisningen av kommende piloter.

Teknisk sjef Tage Jenssen ved University of Tromsø School of Aviation (UTSA) sier at de har søkt verden rundt etter egnede elfly, og har konkludert med at flytypen Avinor og Norges Luftsportforbund har kjøpt, er mest egnet.

– Planen er å skrive en intensjonsavtale med fabrikken i høst med leveranse neste år, sier han.

UiT kjøper to fly slik at det ene kan fly som det er i forsøk og senere i undervisning, mens det andre kan modifiseres for å teste ut ulike konsepter.

Flyene inngår i et samarbeid med Arctic Research Centre (ARC) i Tromsø. De jobber med å sette opp en ladestasjon med solceller i Tromsø og på Bardufoss. ■

Viktigheten av vaksinerer

Vaksinerer er viktig for alle og ikke minst luftfartsansatte som kommer tett på mange personer i løpet av kort tid. Det er oppstått en del myter om vaksine, basert på frykt, manglende kunnskap og konspirasjonsteorier.

Av: Lars Tjensvoll, flylege

Influenza er en sykdom som herjer verden med epidemier hvert år og er farligst for dem som er svake fra før, men også helt friske mennesker kan bli svært alvorlig syke. Det er flere gode grunner til å anbefale influensavaksine: beskytte seg selv, beskytte andre, redusere sykdom og slippe å bli liggende i mange dager uten energi.

Vaksinerer og revaksinerer

Influenzaviruset har en spesiell egenskap som medfører at det er behov for revaksinerer hvert år. Viruset endrer hele tiden bestanddeler av overflaten som medfører at kroppen ikke kjenner igjen viruset når det angriper igjen året etter. Det forsøker folkehelsemyndighetene å rette på ved å

kartlegge virusets endringer og beregne hvordan neste års utbrudd kan bli. Derfor inneholder vaksinen antigen fra vanligvis tre influensastammer. Konsekvensen for oss som er målgruppe for vaksinerer, er at vi anbefales å vaksinere oss hvert år, nå på høsten.

Helvetesild

Alle har vi hatt vannkopper. Dette viruset blir liggende i kroppen og kan reaktiveres i løpet av livet. Det er særlig etter 50-årsalderen at denne reaktiveringer kan medføre kronisk, invalidiserende smerte. Nå finnes det en vaksine mot helvetesild, og den anbefales på det sterkeste til alle som nærmer seg 50-årsalderen.

Smittsom lungeinfeksjon (pneumokokker) er en annen vaksine som er viktig å tenke på i voksen alder.

Polio, stivkrampe, difteri og kikhoste (fire-i-ett-vaksine)

Folkehelseinstituttet anbefaler alle å revaksinere seg mot disse alvorlige sykdommene hvert tiende år. Kroppen klarer ikke å opprettholde «hukommelsen» om disse sykdommene for resten av livet. Sykdommene er alvorlige og er ikke utryddet.

Andre tips

På generell basis bør du undersøke hvilken smitterisiko som eksisterer for dine reisemål. Å ha med seg et lite reiseapoteke med det mest nødvendige kan være en nyttig ekstrasikring. Det bør som et minimum inneholde dine faste medisiner, sårrens, plaster og eventuelt et middel for å stoppe diaré. Det kan også være lurt å ta med smertestillende samt håndsprit for å sikre god håndhygiene. ■

Bekymring for norsk SAR-beredskap

Ikke i SAR-tjeneste, men daglig frakt til og fra plattformer utenfor kysten av Norge. Foto: Privat.

Norsk Pilotforbund (NPF) i Parat er bekymret for manglende redningsressurser og kvalitet på redningsmaterialet i det nordlige Norskehavet og Barentshavet. I et brev til Justis- og beredskapsdepartementet beskrives utfordringene.

Av: Øistein Sagmo, fagansvar helikopter i flysikkerhetskomiteen, Norsk Pilotforbund (FSK/NPF).

Aktiviteten i nordlige Norskehavet (sørøst av Bjørnøya) og Barentshavet har i de siste årene økt, særlig gjelder dette leteboring etter olje og gass i opptil 200–250 nautiske mil fra fastlandet. Dette samtidig som kvaliteten på redningsmateriell reduseres i form av utrangerte redningshelikoptre og mangel på kystvakthelikoptre.

Tvil om tilstrekkelig redningskapasitet

I brevet til Justis- og beredskapsdepartementet vises det til programmet «Utredningshelikopter» som ble vist på NRK i 2014. Problemstillingen er den samme i dag.

Det eneste som har forandret seg, er at redningshelikoptrene på 330-skvadron har blitt eldre.

Spørsmålet som rettes til departementet, er hvem som innen rimelig tid vil kunne komme en besetning på minst 20 personer til unnsetning dersom en ulykke inntreffer 200 nautiske mil nord-nordvest av Hammerfest og 40 nautiske mil sør for Bjørnøya.

Erkjenner risiko for å ikke rekke fram i tide

Justis- og beredskapsdepartementet har svart på henvendelsen ved å vise til at Norges ansvarsområde innenfor søk og redning er stort, og strekker seg helt opp til polpunktet. Innenfor dette området erkjenner departementet ansvar for å organisere og gjennomføre redningsaksjoner.

Leder i Norsk Pilotforbund, Petter Førde med Bristow T-skjorten «Runways are for beauty queens». Foto: Trygve Bergsland.

– Vårt ansvarsområde er så stort at det dessverre er en risiko for at redningsressursene ikke rekker fram i tide, skriver avdelingsdirektør Pål Anders Hagen i departementets svar.

Departementet mener imidlertid at Norge har en godt organisert redningstjeneste, og peker på Hovedredningssentralen Nord-Norge og Hovedredningssentralen Sør-Norge som koordinerer redningsoppdragene.

– De nye AW101-helikoptrene skal sørge for at søk og redningsoppdrag utføres så hurtig og sikkert som mulig. Helikoptrene vil ha høyere hastighet, lengre rekkevidde og samlet sett langt bedre kapasitet enn dagens Sea King, skriver departementet i sitt svar.

Begrenset kapasitet i ytterkantene

Det vises videre til Stortingets behandling av proposisjon 146 S (2010–2011) som beskriver kravene til kapasitet for unnsetning av personer i nød.

– Her er det krav om at helikoptre skal kunne starte unnsetning av 20 nødstedte

Inn for landing på plattform. Foto: Privat.

innenfor 150 nautiske mil ut fra grunnlinjen innen to timer, i tillegg er det krav om at to personer i nød skal få unnsetning helt ut mot ytterkanten av redningsansvarsområdet. De nye redningshelikoptrene tilfredsstiller disse kravene, skriver avdelingsdirektøren.

Han viser også til at redningshelikoptertjenesten på Svalbard er styrket med to Super Puma helikoptre.

– Disse helikoptrene skal kunne plukke opp et stort antall nødstedte innenfor en radius på ca. 120 nautiske mil, ifølge svaret fra departementet. ■

Overbelastning og fatigue

Göteborgs Universitet har utført en studie, «Högtflygande risker», der de har sett nærmere på variasjoner i arbeidsvilkår, i tillegg til helse og sikkerhetsatferd blant trafikkflygere i relasjon til sikkerhetsklimaet.

Av: Stian Holmlimo Kvam, flysikkerhetskomiteen i Norsk Pilotforbund (FSK/NPF).

I studien har alle kommersielle piloter i Sverige fått spørsmålene tilsendt, og ca. 1300 piloter har svart. Resultatene av studien anses som alarmerende og bekrefter utfordringene mange peker på i dagens luftfart.

Et stort antall i høyrisikogruppen

Undersøkelsen var delt inn i tre kategorier ut fra hvordan pilotene selv opplever sikkerhetsklimaet. En tredel av dem som svarte på undersøkelsen, havnet i høyrisikogruppen. – Her rapporteres det om

store problemer knyttet til arbeidsbelastning og trøtthet (fatigue), lite muligheter til å hente seg inn mellom jobbdagene og høyt stressnivå.

Det kommer også fram manglende støtte fra arbeidsgivere og frykt for å løfte kritiske synspunkter på sin arbeidsplass.

– 76 prosent av pilotene i høyrisikogruppen oppgir at de ofte, eller alltid, kjenner seg trøtte under arbeidsdagen. Flere har også svart at de ufrivillig har opplevd mikrosøvn eller rett og slett sovnet.

Psykiske problemer

En annen alvorlig faktor som kom fram i undersøkelsen, gjelder psykisk helse.

– Nesten 20 prosent svarer at de har sett tegn på psykisk sykdom hos kollegaer, hvor de vanligste plagene var angst, depresjon og mistriksel med jobben.

Norsk Pilotforbund anbefaler alle flygende om å fortsette å være flinke til å skrive rapporter. I tillegg vil forbundet forsterke jobben mot luftfartsmyndigheter og politikere.

Betraktninger om samhold

Bristow Norway Flygerforening (BNF) er medlem av Parat og en del av Norsk Pilotforbund (NPF). Vi har omtrent 180 medlemmer og øker. Vår jobb er personelltransport ut ifra Sola, Flesland, Florø, Hammerfest, og vi har SAR-operasjoner ute på Ekofisk feltet og fra Hammerfest.

Av: Carl Gilbert Rego, Bristow Norway Flygerforening og NPF

Vi var med på å grunnlegge Norsk Pilotforbund for to år siden og var allerede godt etablerte i Parat-systemet. Et felles forbund for alle flygere er etter vårt syn en ytterligere mulighet til å styrke våre rettigheter.

Verdien av støtte fra Parats mange advokater og forhandlere er gull verdt. En annen fordel er medlemmenes mulighet til å ta direkte kontakt med Parat, uten å måtte henvende seg via eget styre. Dette forenkler saksgangen, i tillegg ivaretar vi personvernet når det gjelder saker av mer privat karakter.

Fellesskap

Vi som flyr i Nordsjøen, ser på oss selv som luftens trailersjåfører (og ikke noe vondt ment om trailersjåfører). Vi sitter i en tørrdrakt på jobb, med stillongs og ullsokker hele året rundt. Servicen om bord består av en medbrakt termos med kaffe. Toalettet, dersom det blir krise, er en ikke så særlig delikat liten pose. Hvem vil stå i midtgangen med 19 passasjerer som tilskuere? For øvrig hadde vi flygninger i Barentshavet på seks timer tur/retur i fjor sommer. Vi skiller oss ikke så mye fra andre piloter, med lange dager, korte pauser, utfordringer med standby-tider, nattberedskap og et flyprogram som endrer seg stadig vekk. Her er dialogen vår med andre innenfor NPF gull verdt.

Samarbeidet i NPF og Parat fungerer godt. Vi drar nytte av erfaringene de andre foreningene har, enten det er SAS, Widerøe eller Norwegian. Vi opplever at vi har felles utfordringer, og drar god nytte av å snakke sammen, enten det dreier seg om våre verneombud, tariffavtaleforhandlinger eller felles juridiske utfordringer. Vi planlegger også felles møter med Parat Kabinforbund (over 2000 medlemmer). Det brede fellesskapet innenfor luftfart i Parat gjør at i alle kan dra nytte av hverandres kunnskap.

Runways are for beauty-queens

Vi som jobber i offshore-helikopter, har det godt. Vi har ingen på kontrakt, vi har en solid tariffavtale og få rettslige tvister. Til tross for en nedgang i oljesektoren de siste årene har vi klart å unngå nedbemanning, og tvert imot økt antall ansatte betraktelig, og det er vi stolte av. Samarbeidet med egen ledelse er alltid en utfordring, men så lenge begge parter er innforstått med hverandres roller, er det lettere å løse utfordringene i fellesskap. Jeg sier på ingen måte at alt bare er rosenrødt innenfor helikopterbransjen, men vi opplever ofte at våre problemer er små, i forhold til våre kollegaer i fly.

Den siste T-skjorten vi i BNF laget, har et trykk som sier: «Runways are for beauty-queens» (se foto), og understreker hvor viktig det er med litt humor. Vi

Pilot i Bristow Norway, Carl Gilbert Rego. Foto: Privat.

surrer rundt i krem-visperne våre, med 19 passasjerer og drøye 5000 hestekrefter i alt slags vær, noe som kan være litt utfordrende på vinterstid. Folk spør meg ofte om hvorfor vi har en grense på maks 60 knop vind ved landing offshore, jeg pleier å svare at det blir så mye papirarbeid hvis en av passasjerene blåser på sjøen. Selv om arbeidsdagen er ulik, avhengig av hvilken del av luftfarten du er tilknyttet, er utfordringene de samme overalt. Når vi møtes i ulike fora, glemmer vi ofte hvor vi kommer fra, fordi vi alltid snakker samme språk. Fordelen med Parat og Norsk Pilotforbund er utvilsomt verdien av et godt samhold på tvers av luftfartens bredde.

Jeg avslutter med et sitat av Mahatma Gandhi: «First they ignore you, then they laugh at you, then they fight you, then you win», et sitat som kunne vært laget av Parats egen forhandlingsavdeling.

Arbeidstakere uten lønnet overtid

En analyse fra Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) utført for Parat viser at nær en tredel av norske arbeidstakere ikke registrerer overtid. Ifølge rapporten har antallet arbeidstakere som ikke registrerer overtid, økt fra 25 prosent i 2015 til 31 prosent i 2017.

Av: Lill Fischer

I følge rapporten er det særlig midlertidig ansatte og de som er i et engasjement som jobber utover alminnelig arbeidstid uten at det blir registrert.

Gratisarbeid

Parats forhandlingssjef, Turid Svendsen, sier dette kan bety at midlertidig ansatte føler de må jobbe gratis for å øke sannsynligheten for å få fast arbeid.

– Ansatte på midlertidige kontrakter strekker seg ofte lenger i håp om å få videre ansettelser, og tør ikke si fra av redsel for å ikke få videre ansettelse, sier Svendsen.

Flere i «frie» stillinger

Dag Ellingsen, forsker i AFI, mener manglende registrering av arbeidstid kan henge sammen med at flere jobber i såkalt frie stillinger hvor det forventes at en trår til litt ekstra, og at man i teorien skal avspasere.

– Stadig flere går fra jobben til vanlig tid, men sjekker mailen og jobber litt hjemme fra utpå kvelden, sier Ellingsen.

Også forhandlingssjefen i Parat, Turid Svendsen, tror manglende registrering av overtid henger sammen med at ansatte jobber til andre tider av døgnet utenfor den faste arbeidsplassen.

– I tillegg er det en kjensgjerning at mange arbeidstakere jobber gratis overtid i enkelte bransjer. Det gjelder for eksempel i IT-bransjen og i hotell- restaurantbransjen. Overtidsarbeid skal registreres, og arbeidsgiver skal betale overtidstillegg til de

Parats forhandlingssjef, Turid Svendsen. Foto: Vetle Daler.

arbeidstakerne som har krav på dette. Det er helt nødvendig for å sikre arbeidstakers helse og et forsvarlig arbeidsmiljø, sier Svendsen.

– Får sjelden spørsmål om overtid

Leder i Parat Media, Liz Ovesen, sier hun sjelden får saker om overtidsproblematikk og spørsmål om en har krav på overtid eller ikke på sitt bord.

– Overtid har blitt et «ikke-tema» på grunn av den fleksibiliteten en har, og som en må ha for å utføre jobben, sier Ovesen.

Ovesen bekrefter inntrykket i rapporten fra AFI.

– Det jobbes mer enn 37,5 timer i uken, og det registreres ikke. Vi leser e-post og svarer på e-post på telefonen uansett hvor vi er eller når på døgnet det er, uten at vi tenker på det som arbeid, sier Ovesen.

Ifølge Ovesen er skillet mellom arbeid og fritid i ferd med å viskes ut, noe som kan skape nye utfordringer.

– Det kan være vanskelig for den enkelte selv å ta en beslutning om å logge helt av,

” – Overtid har blitt et «ikke-tema» på grunn av den fleksibiliteten en har, og som en må ha for å utføre jobben.

Liz Ovesen, Leder i Parat Media

og vanskelig å få aksept for at en faktisk ønsker å logge helt av, sier Liz Ovesen.

Arbeidstilsynet: plikt til å registrere all arbeidstid

Ifølge arbeidsmiljøloven har arbeidsgiver plikt til å registrere arbeidstid for de ansatte. Nylig fikk et polsk firma bot på en million kroner for manglende utbetaling av overtid til sine ansatte.

Direktør i arbeidstilsynet, Trude Vollheim, sier at arbeidsmiljøloven er en vernelov som skal sikre full trygghet for arbeidstakerne. Loven har også en egen bestemmelse om forsvarlige arbeidstidsordninger. – Arbeidsgiver skal ha en rutine for dette som del av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet på arbeidsplassen, sier Vollheim.

Vollheim sier det er viktig at oversikten viser all arbeidstid.

– Poenget er at den skal vise reell arbeidstid eller faktisk utførte arbeidstimer. Kravet om registrering av arbeidstiden gjelder uavhengig av om det arbeides utover ordinær eller avtalt arbeidstid. Mange yrkesgrupper har i dag frihet til å tilpasse jobben på ulike tider av

døgnet. Også den tiden som arbeides utenfor den faste arbeidsplassen, skal registreres, sier Vollheim.

Store forskjeller

Rapporten viser at det er store forskjeller mellom næringer, stillingstyper, utdanningsnivå og tilknytning til arbeidslivet. I servicenæringene oppgir hele 41 prosent at arbeidstiden utover normal arbeidstid ikke blir registrert. I staten derimot er det kun 15 til 16 prosent av arbeidstakerne som ikke registrerer overtid.

Ledere med personalansvar er overrepresentert blant dem som ikke registrerer arbeidstid utover alminnelig arbeidstid. Mange av disse vil falle inn under kategorien ledende eller særlig uavhengig stilling, og unntatt fra arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Også høyt utdannende registrerer i liten grad

overtid.

Fast ansatte og fagorganiserte registrerer arbeidstid i større grad enn andre, og kvinner underreporterer sjeldnere enn menn.

Midlertidig ansatte jobber oftere utover normal arbeidstid uten at det blir registrert.

Dette kan bety at de føler at de må jobbe gratis for å øke sannsynligheten for å få fast arbeid.

Leder av Parat Media, Liz Ovesen.
Foto: Vigdis Askjem Dahl.

Arbeidstakere som er leid inn via bemanningsselskap eller vikarbyrå, underreporterer sjeldnere enn dem som er i ordinære stillinger.

Fagorganiserte registrerer mest

Undersøkelsen viser også at uorganiserte oftere jobber utover normal arbeidstid uten at de registrerer det, enn fagforeningsmedlemmer.

Forhandlingssjefen i Parat mener dette skyldes at det er mange organiserte i store profesjonelle virksomheter som har tariffavtale.

– De tillitsvalgte følger med og har rett til innsyn i overtidslister og kan fremme krav på vegne av de ansatte. Dette i motsetning til ansatte i en del mindre virksomheter, særlig i servicenæringen hvor det er færre organiserte og flere midlertidige, sier Svendsen som mener dette er et område der fagforeningene må styrke innsatsen. ■

Parat delt i spørsmålet om varslingsombud

Parat ser verdien og viktigheten av et sterkt varslingsvern, men frykter uklare roller og økt byråkrati. Politilederne i Parat, sammen med Parat politiet, mener imidlertid et nasjonalt varslingsombud må på plass.

Dette kommer fram i høringssvarene i forbindelse med den offentlige utredningen «Varsling – verdier og vern». Utvalget har gått gjennom varslingsreglene i arbeidsmiljøloven og foreslår flere endringer for å styrke varslervernet.

Et av forslagene er et nasjonalt varslingsombud som skal veilede varsleren, den eller dem det blir varslet om, arbeidsgiver, tillitsvalgte og verneombud. Også en egen varslingsnemnd er foreslått.

Parats nestleder Vegard Einan.
Foto: Parat.

Både YS, LO og Unio samt NHO støtter forslaget om et uavhengig, nasjonalt varslingsombud.

Nestleder i Parat, Vegard Einan, sier at varslingsombudet, slik det er beskrevet, mangler tydelige rammer og oppgaver.

– Vi frykter økt byråkrati. Etter vårt syn bør man heller satse på Arbeidstilsynet som er godt egnet til å utføre denne oppgaven, sier Einan.

I politiet har det vært flere varslingssaker de siste årene, og Politilederne i Parat, Parat politiet og

Politiets Fellesforbund mener at et nasjonalt varslingsombud må på plass.

Leder av Politilederne i Parat, Geir Krogh, mener mange av forslagene fra varslingsutvalget kan være med å gjøre det tryggere å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen.

– Vi har tro på at både et varslersombud og en tvistenemnd i varslingssaker kan styrke både varslers og den påvarsledes rettsvern, sier Krogh.

TUI legger ned i Norge

Reiseselskapet TUI har bestemt seg for å legge ned sine baser i Oslo, Malmö og Helsinki, totalt berører dette 150 ansatte. Leder for Parat Kabinforbund, Anneli Nyberg, er kritisk til nedleggelsen som fører til at alle kabinansatte i Norge blir sagt opp.

Selv om selskapet legger ned basen i Oslo, opprettholdes reisetilbudene gjennom samarbeidspartnere.

– Når verdens største reiseselskap ikke klarer å opprettholde driften av disse tre basene, viser det utfordringene og konkurransesituasjon i norsk og internasjonal luftfart. Det viser dessverre også mangel på ansvar for egne ansatte. Erfarne og dyktige kabinansatte som i mange år har bidratt til fornøyde kunder, blir nå satt på gaten, sier Nyberg.

Som leder av Nordens største kabinforbund har Nyberg tatt initiativ for å hjelpe TUI-ansatte inn i ny jobb.

– Når arbeidsgiver ikke gjør jobben sin, får vi i Parat Kabinforbund ta ansvar og vise hvilken styrke det er å være organisert, sier Nyberg.

Statsminister Erna Solberg og Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud.
Foto: Regjeringen/Ned Alley.

Parat avviser endringer i sykelønn

Heidi Nordby Lunde (H) har foreslått å kutte i sykelønnen og vil ha en debatt i partiet før valget i 2021. Hun får imidlertid ikke støtte fra statsminister Erna Solberg. Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud er også negativ til Lundes forslag.

Skjæggerud mener forslaget til Lunde framstår som unyansert og generaliserende.

– Parat vil ikke være med på en debatt om sykelønnen på Lundes premisser. Vi mener en utvidelse av arbeidsgiverperioden vil kunne gi effekt på sykefraværet.

NHO mener sykelønnsordningen må opp til diskusjon.

– Vi mener det vil være naturlig å ta denne debatten i forbindelse med at partene i arbeidslivet skal inn og vurdere resultatene til regjeringens sysselsettingsutvalg i 2019, sier Nina Melsom, som er direktør for område arbeidsliv i NHO til Dagens Næringsliv.

Leder av Parat Kabinforbund Anneli Nyberg. Foto Trygve Bergsland

Færre går av med tidligpensjon

De første årene etter pensjonsreformen var det en stor vekst i antallet alderspensjonister, nå viser det seg at utviklingen flater ut, og at pensjonsreformen ser ut til å ha bidratt til høyere yrkesaktivitet.

Avdelingsdirektør Dag Holen i Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) sier til nettstedet Seniorpolitikk.no at det er en liten tilbakegang i antallet seniorer som velger å ta ut alderspensjon tidlig.

– Pensjonsreformen ga seniorene anledning til å ta ut pensjon samtidig som de kunne fortsette i jobb. Det fristet nok mange. Det er menneskelig å ønske seg mange penger på en gang, sier Holen til nettstedet.

Pensjonsekspert i Parat Andreas Moen. Foto: Lill Fischer.

Andreas Moen, advokat og pensjonsekspert i Parat sier det må være opp til hver enkelt å ta stilling til når man skal ut alderspensjon fra folketrygden, gjennom såkalt fleksibelt uttak fra 62 år.

– Fra 2011 har vi hatt fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden, tjenstepensjon fra privat sektor og privat AFP. Nå blir det også fleksibelt uttak av tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor for dem som er født i 1963 eller er yngre, sier han.

Moen sier man må være klar over at friske arbeidstakere rent statistisk lever betydelig lenger enn den gjennomsnittlige levealderen i befolkningen.

– Rent økonomisk vil det derfor lønne seg for de aller fleste å utsette uttak så lenge som mulig. En annen sak er at det kan være greit å ha penger tilgjengelig mens man fortsatt er i stand til å ha glede av dem. Det kan derfor ikke gis noe endelig fasitsvar på når du bør ta ut pensjon, sier pensjonseksperten i Parat.

Parat irrettesetter finansministeren

Nordeas analytikere tror vi får en lønnsøkning på et sted mellom 3,5 og 4 prosent i 2020. Finansminister Siv Jensen (Frp) advarer mot lønnsbonanza og retter en advarende pekefinger mot partene. Unødvendig, svarer Parat-lederen, som sier at lønnsoppgjøret er partenes ansvar.

Skjæggerud sier finansministeren vet godt at partene i lønnsoppgjøret opptre ansvarlig og i tråd med de økonomiske forutsetningene.

– Når verdiskapingen er god vil vi kreve mer, og motsatt dersom det går dårlig. Dersom det er toppledernes lønnsutvikling i norske selskaper Siv Jensen tenker på, kan jeg forstå det, men da burde hun heller starte med å se på lønnsutviklingen i de selskapene hvor staten har eierandeler, sier lederen i Parat.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud. Foto: Parat.

Det norske folk er ikke forberedt på krise

Det skapte internasjonale overskrifter da svenske myndigheter våren 2018 sendte brosjyren «Om krisen eller kriget kommer» til alle svenske husstander. Også norske myndigheter ber nordmenn være forberedt på en krise.

Vet befolkningen hva de skal gjøre hvis det skulle oppstå en krise, og er vi godt nok forberedt hvis for eksempel strømmen skulle gå? Svarene er nei ifølge direktør i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), Cecilie Daae.

For å kunne være forberedt både på det tenkelige og det utenkelige oppfordrer direktoratet alle til å vurdere hva de selv kan gjøre for å øke beredskapen i hjemmet. DSB oppfordrer også alle til å ha et reserve-

lager av det man er aller mest avhengig av, både mat, vann og varmekilder.

Leder for Parat forsvar, Johan Hovde, er enig med Daae.

– Vi må kunne ta vare på oss selv og har godt av å bli minnet på det. Dersom strømmen faller bort, eller vannet blir borte, må vi kunne ta vare på oss selv. Om vi skal gå så langt som de gjorde i Sverige vet jeg ikke, men også det norske folk kan med fordel bli mer bevisst, sier han.

Leder av Parat forsvar Johan Hovde. Foto: Vette Daler.

Direktoratet anbefaler oss å tenke igjen om hvilke farer, ulykker og utfordringer vi kan møte ved langvarig strøm-, vann og telebrudd.

Universitets kurs i regi av Parat

Heidi Einarsen er på sitt første universitetskurs i regi av Parat og har kommet gjennom nåloyet sammen med 29 andre tillitsvalgte som studerer samfunnsfag med vekt på politikk og flerkulturelle samfunn.

Parat-tillitsvalgt
Heidi Einarsen.
Foto: Lill Ficher.

Kurset er en del av Parats årsstudium for tillitsvalgte som gjennomføres i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge, og det var 80 søkere til 30 plasser. Parat arrangerer to slike kurs i året.

Til sammen tilbys det seks kurs som totalt gir 60 studiepoeng, noe som tilsvarer et årsstudium, og som kan inngå som en del av en bachelorutdanning.

Heidi Einarsen regner med at hun vil få nytte av kurset både privat og i tillitsvalgtrollen.

– Vi får se hvordan det går til eksamen. Men det er et bra opplegg med små enheter på 10 og 15 studiepoeng det er greit å ta ved siden av jobb og tillitsvalgtverv, sier Einarsen.

Mye grums i renholdsbransjen

Mange renholdsarbeidere får ikke lønna de har krav på, viser rapporten «Renholdsbransjen sett nedenfra», som Fafo har utarbeidet på vegne av treparts-bransjeprogrammet for renholdsbransjen, der Parat deltar.

Fafo har intervjuet over 500 renholdere. – Dette har gitt oss verdifull innsikt i deres arbeidshverdag, sier direktør Trude Vollheim i Arbeidstilsynet.

I rapporten oppgir én av fire renholdere at de ikke får tilleggene de har krav på ved jobbing på kvelds- og nattetid. Dette gjelder særlig de utenlandske renholderne. Norske renholdere får både bedre timebetaling og i større grad variable tillegg, ifølge rapporten.

I tillegg forteller over halvparten av dem som har flere oppdrag på én dag, at de ikke får betalt for tiden de bruker til å reise mellom oppdragsstedene.

Rådgiver i Parat Ståle Botn sier rapporten viser til at syv av ti får allmenngjort minstelønn eller mer. – Det hjelper lite med allmengjøring av tariffønninger, når det blant de ansatte daglig utføres arbeid utover arbeidstid uten noen form for kompensasjon i det hele tatt. Vi ser

en bransje som stadig pålegger de ansatte større og flere arbeidsoppgaver innenfor den samme arbeidstiden de alltid har hatt. Anbudene vinnes på de ansattes helses bekostning, sier Botn.

Tre av ti sier de må vaske større arealer innenfor samme tidsrom sammenliknet med for bare to–tre år siden, mens fire av ti sier at de ikke får betalt dersom de bruker mer tid enn det som er avsatt.

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (H) mener det er viktig å komme slike aktører til livs.

– Fafo-rapporten er viktig og nyttig, og bidrar til å avdekke om iverksatte tiltak har ønsket effekt. Dette gir oss et bedre grunnlag for å innrette og spisse tiltakene slik at de treffer der de skal, sier statsråden til NTB.

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie.
Foto: regjeringen.

Parat-leder
Hans-Erik
Skjæggerud.
Foto: Ned Alley.

Arbeidsgiverne åpner for å skrote IA-avtalen

Avtalen om inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) løper ut i år. Arbeidsgiverpartene åpner nå for å sette punktum. Selv om målene ikke er nådd, vil Parat videreføre IA avtalen.

Avtalen, som reforhandles hvert fjerde år, løper ut 31. desember 2018 og skal etter planen reforhandles nå i høst, men om det i år blir reelle reforhandlinger, er et åpent spørsmål.

– Det er ikke gitt at avtalen skal reforhandles. For Virke er det helt reelt at avtaleopphør er ett av veivalgene, sier Inger Lise Blyverket, direktør for politikk og forhandlinger i Virke til NTB

Både NHO, Virke og Spekter bruker nå konsekvent ordlyden en «eventuell» ny IA-avtale. – Opphør er ett av flere alternativer. Nå har vi hatt IA-avtale siden 2001, og den har hatt sin funksjon. Jeg mener vi trenger et trepartssamarbeid om disse spørsmålene, men det er ikke gitt at dagens IA-avtale er svaret, sier arbeidslivsdirektør Nina Melsom i NHO til NTB.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud sier han ønsker å videreføre IA-avtalen, men kan være åpen for å justere innholdet og målene. – IA-avtalen har fungert selv om ikke alle delmålene er nådd gjennom årenes løp. Gevinsten det norske samfunnet har hatt gjennom resultatene vi har fått, er langt høyere enn utgiftene ved avtalen, sier Skjæggerud.

Å svekke sikkerhetsnettet, som sykelønnsordningen er, vil ifølge Skjæggerud påvirke deltakelsen i arbeidslivet.

– Vi er åpne for å diskutere alle ordninger i velferdsstaten, men det krever bredde og fakta i hva som diskuteres, sier Skjæggerud.

Tre av fire russere er imot pensjonsreform

Tre av fire russere sier i en meningsmåling at de ville stemt imot den varslede pensjonsreformen hvis de fikk sjansen. Undersøkelsen er utført av Russlands største uavhengige gallupinstitutt, Levada-senteret.

Kun én av ti sier de ville stemt ja til reformen, som president Vladimir Putin og regjeringen mener er helt nødvendig for å opprettholde økonomisk stabilitet. Reformen innebærer at pensjonsalderen blir 60 år for kvinner og 65 år for menn. @NTB

Jemens regjering lover lønnsstigning

Jemens regjering gir etter for masseprotester og lover tusenvis av offentlig ansatte lønnsstigning og mer pensjon. I over ett år har regjeringen, som er basert i havnebyen Aden og Saudi-Arabia, vært ute av stand til å betale lønninger i det svært fattige og krigsherjede landet.

Krigen i Jemen har ført til det FN omtaler som verdens største humanitære krise. Tre av fire innbyggere er i dag helt avhengig av nødhjelp, og 8,4 millioner er rammet av matmangel og risikerer å sulte. @NTB

Arbeidsledighet på 8,2 prosent i eurosonen

13,4 millioner mennesker var registrert som arbeidsledige i de 19 landene i eurosonen i juli, ifølge tall som Eurostat har lagt fram.

I hele EU, som omfatter 28 land, var ledigheten på 6,8 prosent i juli, en nedgang fra 6,9 prosent fra reviderte juni-tall. Landene med lavest ledighet i juli var Tsjekkia med 2,3 prosent og Tyskland med 3,4 prosent. @NTB

20 000 offentlig ansatte sparket i Tyrkia

Tyrkiske myndigheter har beordret at mer enn 18 500 offentlig ansatte skal sparkes fra jobbene sine. Blant dem er politifolk, soldater og akademikere.

Drøyt 50 000 mennesker har blitt fengslet i Tyrkia siden kuppforsøket, mens vel 100 000 har mistet jobben i offentlig sektor. @NTB

Østerrike åpner for tolvtimers arbeidsdager

Østerrikes regjering har løst på restriksjoner som gjør at arbeidsgivere i større grad kan la ansatte jobbe tolvtimersvakter og 60-timersuker. I dag er ordningen slik at tolvtimers arbeidsdager kun er tillatt dersom ansatte og arbeidsgivere i større selskaper blir enige om det. I mindre selskaper må en lete etter tillatelse til lengre arbeidsdager. @NTB

Het produktivits- nedgang

Etter en sommer som har slått alle varmerekorder, er spørsmålet hvordan vi skal tilpasse oss klimaendringene. Høyere temperatur fører til at vi jobber langsommere, men hvilke rettigheter har du når det blir for varmt på jobb?

Av: Tellef Øgrim

Rapportene fra FNs klimapanel (IPCC) levner ingen rom for tvil. Det er tydeligere enn noen gang at det meste av den globale oppvarmingen som er observert i løpet av de siste 50 årene, skyldes menneskelig aktivitet, og at menneskeskapte klimaendringer trolig vil vedvare i mange hundre år framover.

Klima utløser mye aktivitet som går i mange forskjellige retninger. Mange diskusjoner og tiltak handler selvsagt om hvordan vi skal begrense oppvarmingen.

Varmebeskyttelse

Professor Lars Nybo fra Institut for Idræt og ernæring ved Københavns Universitet leder EU-forskningsprosjektet HEAT-SHIELD, som ikke minst studerer hvordan økt temperatur på jobben påvirker oss.

Målingene omfatter både hvordan det påvirker oss, hvordan det påvirker produktiviteten i økonomien, og hvilke mottiltak som må til.

Temperaturen og jobben

Nybo slår fast at klimaendringene ikke bare blir et problem for kloden, men også for arbeidsplassen og arbeidshverdagen.

”Arbeidsgiver har et ansvar for å planlegge og tilrettelegge, men du har ikke rett til å gå hjem på grunn av temperaturproblemene alene.

Arbeidstilsynet

Faktisk kommer det til å bli så varmt at produktivitet og inntjening i bedriftene vil falle, ifølge Nybo.

– Når vi snakker om klimaendringer, er vi ofte opptatt av det grønne aspektet av hva som kommer til å skje i framtiden. Men hvis man vil ha politikere og andre med innflytelse til å gjøre noe med problemet, må man også ha med økonomien, sier Nybo.

Framskrivninger han og hans medforskere ved Københavns Universitet har gjort, viser at produktiviteten i fem bedriftstyper vil falle med fem–ti prosent. Beregningene baseres på at stigningen holdes under to grader.

Bedre hus

Her hjemme har forskere i prosjektet Klima2050 konsentrert seg om hvordan vi kan bygge hus i framtiden for å hindre fuktproblemer.

Sintef-forsker Berit Time etterlyser en felles forståelse for hva som kreves.

– Vi vet mye om hvordan klimaendringene vil og kan påvirke bygninger, og vi arbeider med å få bedre svar på hvordan vi kan redusere risiko for skader og fuktproblemer i bygningene våre, sier hun til Parat-bladet.

Prosjektet har ikke sett på arbeidsplasser, som kontorbygg, spesielt.

– Våre resultater gjelder oftest ulike typer bygninger. De prinsipielle løsningene som viser god klimatilpasning, kan brukes på ulike typer bygninger, sier hun.

Arbeidsgivers ansvar

Et annet spørsmål som tvinger seg fram, er hvilke rettigheter vi har når det blir for varmt på jobben.

Det korte svaret fra Arbeidstilsynet er:

«Arbeidsgiver har et ansvar for å planlegge og tilrettelegge, men du har ikke rett til å gå hjem på grunn av temperaturproblemene alene.»

Det finnes ingen faste temperaturgrenser i lover eller forskrifter om dette, men Arbeidstilsynet anbefaler at temperaturen holdes under 22 grader ved fysisk lett innarbeid i perioder med oppvarmingsbehov. Temperatur under 19 grader eller over 26 grader skal unngås.

Konsekvensene av at det blir for varmt på jobben, er ifølge tilsynet at luften føles tørr og ufrisk, vi blir trøtttere, og evnen til å jobbe effektivt og riktig går ned.

– Selv om du ikke uten videre har rett til å gå hjem når du opplever slikt ubehag, har arbeidsgiver et klart ansvar for å planlegge og tilrettelegge for forventede temperaturvariasjoner sommer og vinter, ifølge Arbeidstilsynet.

Både solavskjerming, ventilasjon, flytting av utstyr som produserer varme og kjøling, listes av tilsynet som aktuelle tiltak.

For arbeid utendørs gjelder at verneombudet kan avbryte arbeidet dersom det mener at temperaturen innebærer umiddelbar risiko for sikkerhet og helse.

Tregt i varmen

Den viktigste grunnen til at forskerne i EU-prosjektet «HEAT-SHIELD» mener produktiviteten i en rekke bransjer vil gå ned, er at vi kommer til å jobbe langsommere.

Tall som er hentet fra studier på drueplukking på Kypros, viser at tapt arbeidstid ved 35 grader er 25 prosent sammenliknet med 25 grader.

Sintefforsker Berit Time. Foto: Sintef.

– En temperaturstigning på to grader høres kanskje ikke så mye ut, men problemet er at det i framtiden vil være mange flere dager der temperaturene er så høye at medarbeidernes produktivitet faller drastisk. I dag snakker vi om 20 til 30 dager i året i for eksempel Sør-Europa der medarbeidernes produktivitet faller voldsomt fordi temperaturen kommer over 35 grader. Om 20 år vil det være dobbelt så mange varme dager. Det vil ramme bedriftseierne og landenes bruttonasjonalprodukt, sier Nybo til Videnskab.dk.

Ikke overraskende er det særlig bedrifter som utfører utendørs arbeid, som vil bli rammet av lavere produktivitet.

I EU utgjør utarbeid mellom 40 og 50 prosent av både arbeidsstyrken og bruttonasjonalproduktet. Det vil ifølge Nybo få tydelig effekt på økonomien dersom disse bransjene opplever et produktivitetsfall på fem prosent. ■

Et innblikk i internasjonal politikk

Like før sommeren var jeg som leder for Parat UNG så heldig at jeg fikk muligheten til å være YS' representant på Genève-skolen. Her ble det også mulighet til å følge den årlige arbeidslivskonferansen, International Labour Conference (ILC), som arrangeres av den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO).

Av: Idar Gundersen, leder i Parat UNG

ILO er FNs vaktbikkje i arbeidslivet og utarbeider internasjonale standarder og retningslinjer som drar arbeidslivet i riktig retning. ILO er også den eneste organisasjonen i FN som arbeider etter trepartsmodellen, der arbeidsgiver, arbeidstaker og myndighetene er representert.

Under mitt opphold i Genève fulgte jeg en komité som jobbet med trepartssamarbeid og sosial dialog. Konvensjon 144 som er ratifisert av 140 land (det er 187 medlemsland), forplikter myndigheter til å legge til rette for at alle tre parter skal gå i dialog for implementering av andre konvensjoner og rekommandasjoner. Dette betyr endringer i lovverket i ulike land verden over og kan bidra til å forbedre arbeidshverdagen til millioner av mennesker.

Norge er et av de landene der trepartssamarbeidet fungerer godt, men dessverre er det ikke like reelt i resten av verden. Dette belyste en annen komité jeg også fikk anledning til følge, «Committee on the Application of Standards» (CAS). Dette er en komité som gjennomgår saker der et land har brutt en konvensjon. Det kan dreie seg om brudd på ulike konvensjoner som eksempelvis omhandler arbeidstid, lønn eller retten til å organisere seg. I realiteten ganske grove brudd på menneskers rettigheter.

Idar Gundersen i Genève. Foto: Privat.

ILO jobber med å fremme arbeidstakerens rettigheter, oppmuntre til anstendige arbeidsvilkår, sikre sosial beskyttelse og styrke dialogen i arbeidsrelaterte problemstillinger. FN har lansert en agenda, «The 2030 Agenda» der man jobber for 17 bærekraftige utviklingsmål. ILO har ansvar for nummer åtte, som er «Decent Work and Economic Growth».

Etter å ha gjennomført Genève-skolen sitter jeg igjen med et godt inntrykk av internasjonal politikk, en større forståelse for de ulike prosessene land gjennomgår, og viktigheten av samarbeid på tvers av landegrenser. ILOs arbeid tar ofte lang tid, men det er ingen tvil om at det nytter. ■

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud. Foto: Ned Alley.

Skjæggerud tar ikke gjenvalg som Parat-leder

Parats leder gjennom de ti siste årene, Hans-Erik Skjæggerud, har meddelt valgkomiteen i Parat at han ikke tar gjenvalg på landsmøtet i november. Parats hovedstyre har samtidig innstilt Skjæggerud som nestleder i YS.

Parat-bladet er kjent med at dagens nestleder i Parat, Vegard Einan, er villig til å stille seg til disposisjon som ny leder i Parat.

To ledere på heltid i YS

I tillegg til å innstille Skjæggerud som nestleder i YS er Parat-bladet kjent med at Parats hovedstyre innstiller dagens Delta-leder, Erik Kollerud, som ny YS-leder og Negotias leder, Monica Paulsen, som andre nestleder. Forslaget fra hovedstyret baserer seg, etter hva Parat-bladet erfarer, på at YS i framtiden får to frikjøpte ledere på heltid.

Parat-bladet har også informasjon om at andre YS-forbund, som Delta, Negotia og Finansforbundet, har liknende innstilling til valgkomiteen i YS.

Skjæggerud sier til Parat-bladet at valgkomiteene i henholdsvis Parat og YS nå skal få gjøre sine vurderinger. Det endelige resultatet med ny lederkabal i Parat avgjøres på landsmøtet som avholdes 14. og 15. november 2018 i Bergen.

Landsmøte i Parat

Det er Parats vedtekter, paragraf 13, som beskriver hvordan landsmøtet skal gjennomføres. Parats vedtekter kan i sin helhet leses på parat.com.

Landsmøtet er Parats øverste myndighet og består av:

- delegater valgt av lokale organisasjonsledd
- Parats hovedstyre
- to delegater fra Parat-pensjonist
- to delegater fra Parat-UNG
- generalsekretæren tiltrer med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett

Landsmøtet i Parat avholdes hvert 3. år innen 1. desember.

Krav om nye ideer for å fortsette IA-samarbeidet

«Dette kan ikke fortsette på samme måten». Slik ordla arbeidsminister Anniken Hauglie seg om IA-avtalen like før jul i fjor. Fra 3. oktober 2001, da avtalen ble underskrevet, og fram til i dag har avtalen kostet staten 21 milliarder kroner.

Av: Sverre V. Bjørnholt

-avtalen går ut ved årsskiftet, og statsrådens bastante formulering er av mange oppfattet som om hun er klar for å skrote hele avtalen hvis ikke arbeidslivets parter kom opp med nye ideer om hvordan avtalens målsettinger kan nås.

Statsrådets signaler

Avtalens målsetting er at sykefraværet skal reduseres med 20 prosent i forhold til nivået i andre kvartal i 2001. Den skal hindre frafall og øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne. Og den skal forlenge yrkesaktiviteten i arbeidstokken etter fylte 50 år med tolv måneder. Nesten 60 prosent alle arbeidstakere i Norge jobber i en IA-virksomhet.

For 2018 ble det bevilget om lag 390 millioner kroner til driften av arbeidslivssentrene som blant annet finansierer 490 årsverk ved NAVs kontorer. Dessuten går om lag 330 millioner til forebyggings- og tilretteleggingstilskudd.

«Sykefraværet er bare halvert, og nedgangen har flatet ut siden 2012, antall funksjonshemmede i jobb har ikke økt en millimeter og arbeidstagere står lengre på grunn av pensjonsavtalen – ikke på grunn av IA-avtalen», tordnet statsråden i DN-intervjuet i desember i fjor. Hun signaliserer imidlertid at hun er åpen for en fornying av avtalen under forutsetning av at det nå må tenkes nytt.

I prosess

I dag er signalene fra departementet

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie. Foto: regjeringen.

lavmælte, og uansett spørsmål så er det vanskelig å få konkrete svar.

– Vi er i en prosess med partene i arbeidslivet. Regjeringen er opptatt av et godt og nært samarbeid med partene for å løse viktige samfunnsutfordringer, slik som økt inkludering i arbeidslivet, sier statssekretær Christel Kvam på vegne av statsråden, uansett hvilket spørsmål Parat-bladets utsendte stiller.

Parat-bladet har bedt statssekretæren om å utdype hva departementet mener ikke fungerer og hva som fungerer i IA-avtalen, om statsråden har fått de innspill fra partene som hun har etterspurt, om statsråden kan utdype ståstedet hun signaliserer i

DN-intervjuet der hun hevder at hun er åpen for fornying av avtalen, men at den ikke kan videreføres, og hva framdriftsplannen for forhandlingene er og når kan vi forvente en konklusjon, enten det blir en ny signering eller at avtaleverket skrotes.

– Vi er i en prosess med partene i arbeidslivet. Regjeringen er opptatt av et godt og nært samarbeid med partene for å løse viktige samfunnsutfordringer, slik som inkludering i arbeidslivet, gjentar statssekretær Kvam.

Tabubelagte områder

Det er først og fremst arbeidsgiverne som overveier muligheten til å avvike avtalen

i stedet for å reforhandle den. Særlig mangel på nedgang i sykefraværet trekkes fram som hovedargument. Norge har det høyeste sykefraværet, sammenliknet med land det er naturlig å sammenlikne seg med. Det viser en undersøkelse faktisk.no gjorde i april i år.

– IA-avtalen har gjort det til et tabu å diskutere sykelønn, og det vil vi ikke lenger være med på. Når vi vet at Norge har verdens høyeste sykefravær uten at vi har verdens sykeste befolkning, så må vi kunne diskutere sykelønn som en del av denne prosessen, sier Inger Lise Blyverket, direktør for politikk og forhandlinger i Virke, til NTB.

Hun sier at det ikke er gitt at avtalen skal reforhandles, og krever at avtalens tiltak må treffe de små bedriftene bedre enn i dag, og at temaet sykelønn må være en del av diskusjonen.

– Vi er innforstått med at en ny avtale må tilpasses det moderne arbeidslivet, sier LOs andre nestleder Roger Haga Heimli til NTB.

Kutt i sykelønnsordningen kan han imidlertid ikke godta. Det gjør heller ikke Unio-leder Ragnhild Lied.

– Vi er ikke med på at arbeidstakerne skal betale mer. Vi ønsker fremdeles et solidarisk arbeidsliv, sier Lied.

Hennes forbund er imidlertid villig til å se på innretningen og virkemidlene.

Direktør Politikk og forhandlinger i Virke, Inger Lise Blyverket. Foto: Virke.

Daværende arbeids- og administrasjonsminister Jørgen Kosmo fra Stortingets talerstol høsten 2001, året da han fikk iverksatt avtalen om inkluderende arbeidsliv. Foto: Wikimedia Commons.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud sier Parat ønsker å videreføre IA-avtalen, men kan være åpen for å justere innholdet og målene. Han sier det pågår en rekke utvalgsarbeider i regi av regjeringen og partene i arbeidslivet som har betydning for hvordan vi jobber med IA.

– Jeg registrerer Virkes hyppige forsøk på å få sykelønnsordningen på dagsordenen. Argumentene er ensidige og gir ikke noe ærlig bilde av ordningene som helhet og fordeler eller ulemper med denne, sier Skjæggerud.

Han sier sykelønnsordningen er god og gir folk den nødvendige sikkerhet i arbeidslivet som gjør at de fleste som kan, bidrar i arbeidslivet.

– Å svekke sikkerhetsnettet, som sykelønnsordningen er, vil påvirke deltakelsen i arbeidslivet. Jeg er åpen for å diskutere alle ordninger i velferdsstaten vår, men det krever bredde og fakta i hva som diskuteres, sier Skjæggerud.

Ikke i nærheten av målet

En fersk rapport, «Målene om et inkluderende arbeidsliv – status og utviklings-trekk», fra Faggruppen for IA-avtalen som inngår i regjeringens faktagrunnlag om avtalen, viser at den ikke er i nærheten av å innfri målene i IA-samarbeidet om å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefraværet og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.

15 forskjellige interessegrupper har vært med i arbeidet, og deres konklusjon viser

tydelig at det er vanskelig å se sammenhenger mellom foreslåtte tiltak og effekt i arbeidslivet med det avtaleverket som har eksistert i 17 år.

Gruppen understreker at det foreligger lite forskning som på en pålitelig måte dokumenterer årsaksbestemte effekter av tiltak knyttet til IA-avtalen.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud. Foto: Parat.

– Det vil kreve en styrket kultur for systematisk utprøving av tiltak gjennom bruk av kontrollerte forsøk når tiltak skal initieres og senere implementeres. Gevinstene av å iverksette tiltak som faktisk virker, vil imidlertid kunne bli betydelige for den yrkesaktive befolkningens helse og sykefravær, og dermed for den norske økonomien, skriver faggruppen i sin rapport. ■

Større trygghet i boligmarkedet

For mange er det å kjøpe bolig en stor investering. Nå kommer regjeringen med tiltak som vil kunne skape større sikkerhet ved blant annet å ta bort reservasjonsretten og å utarbeide en standard tilstandsrapport.

Av: Thore Eithun Helland

Mange kjenner problemene ved å kjøpe eller selge brukt bolig «som den er». Noen ganger er vi på selgersiden, andre ganger er vi kjøpere. Problemet er ofte feil og mangler som det kreves prisavslag og erstatning for, eller det kommer krav om heving. Sakene kan være en stor belastning for de involverte, og for den som taper, kan det bli dyrt.

Riktig nok finnes det eierskifteforsikringer og forsikringer for kjøpere, men slik ordninger har heller ført til flere rettssaker og større frustrasjon.

Flere klager og rettssaker

Tidligere forekom uenighet i forbindelse

med kjøp og salg av eiendom sjeldnere fordi det juridiske grunnlaget var usikkert. Etter at avhendingsloven ble vedtatt på 90-tallet, og jussen ble enklere, har det kommet langt flere saker til rettsapparatet og flere klageorgan er opprettet.

Det er stor enighet om at dette ikke alltid er riktig bruk av ressurser, og det har kommet forslag om endringer fra flere hold. Blant annet er det foreslått endringer i avhendingsloven, å ta bort forbeholdsklausuler og utbedringsrett i forbrukerkjøp, og det er forslag om utarbeiding av en standard tilstandsrapport. Mange problemer er knyttet til manglende kunnskap om boligens beskaffenhet i forkant av kjøpet.

Regjeringen og ulike interessegrupper har lenge jobbet med å få til et bedre fungerende boligmarked for folk flest. Boligstrategien er blir fornyet, og noen tiltak er foreslått som skal gjøre situasjonen bedre. Kjøp og salg av boliger er viktig for økonomien, og bolighandel utgjør en tredel av investeringene i fastlandsøkonomien.

Ett forslag fra regjeringen er å endre bestemmelsen i avhendingsloven som gir selger en mulighet til å selge boligen «som den er». I dag er den praktiske hovedregelen at avhendingen skjer med dette generelle forbeholdet. Unntaket er der selgere har holdt tilbake viktig informasjon, eller gitt uriktige opplysninger, eller at det er

et stort misforhold mellom det kjøperen trodde hun kjøpte og det hun faktisk fikk.

Selger får større ansvar

Regjeringen foreslår å fjerne muligheten for at selgeren ved salg til privatpersoner kan ta forbehold. Begrunnelsen er at selgeren skal få et større ansvar for å avdekke feil og mangler ved boligen før den blir lagt ut for salg. Slik blir selgeren i større grad ansvarliggjort om tvist oppstår i etterkant av kjøpet. Det blir ikke så lett å komme unna krav om prisavslag eller heving.

Kjøperen vil også tjene på endringen, blant annet ved at hun ikke lenger trenger å kjempe for å få bort reservasjonen i kjøpsavtalen.

Bedre tilstandsrapport

Regjeringen foreslår videre en standardisert tilstandsrapport ved bruk i forbrukerforhold. Her får taksmennene en bedre mal å jobbe etter. Mer informasjon om eiendommen kommer fram. Selgeren ser selv hva som må ordnes, og en kjøper kan budsjettere for framtidig rehabilitering.

Vil ikke fjerne selgers utbedringsrett

Det er også fremmet krav om at selgers utbedringsrett fjernes, da retten hindrer kjøper fra selv å gå i gang med reparasjoner. Gjør selgeren bruk av rettingsadgangen, må kjøperen vente, og ventetiden kan bli lang. Kjøper risikerer i dag som eksempel å ikke få brukt deler av huset på

grunn av sopp eller råte. Regjeringen er så langt ikke villig til å ta bort bestemmelsen, men det vil komme en presisering, og det foreslås forenklinger i plan- og bygningsloven. ■

Fritt rettsråd

Medlemmer i Parat kan også ved kjøp og salg av bolig få hjelp og råd av Parats advokater gjennom ordningen med fritt rettsråd. Denne bistanden er tidsbegrenset, men kan være verdifull i en vanskelig situasjon.

Hotellgjestenes beste venner

De er hotellgjestenes beste venner. Her er historien om arbeidsdagen til servitør Olav Sanden og renholder Yumin Tian, begge veteraner i Oslos hotell- og restaurantnæring.

Av: Sverre Bjørnholt

Servitør Olav Sanden sier servitøryrket er et veldig sosialt yrke, et yrke hvor man treffer mange hyggelig mennesker. – Vi er gode kompiser vi som jobber her, sier han. Foto: Sverre Bjørnholt.

Når 57-årige Olav Sanden rundt midnattstider setter seg i bilen etter kveldsvakten på Scandic Holmenkollen Park hotell har han 6,5 mils vei hjem til Hokksund. Rundt en times kjøring. Da er det deilig å skru opp musikken og senke skuldrene etter en tøff kveld som servitør.

Tidligere på dagen, mellom klokken 17.00 og 18.00, går Yumin Tian ut av Radisson Blu Scandinavia Hotel på Holberg plass i Oslo. Da har renholderen i løpet av dagen gjort oppunder 30 rom klar til nye hotellgjester. Vakten startet ved 08-tiden. Foran henne ligger en nesten fire mil lang busstur til Lierbyen. Hun håper hun får litt tid i hagen. Der slapper hun best av etter timer i stort tempo.

Begge er veteraner på sine arbeidsteder. Trives godt i miljøet i hotell- og restaurantbransjen, selv om det kan være tider med tøffe forhold og harde krav til endringer. – Jeg begynte her i 1982, sier Olav.

Han er født inn i denne bransjen. Familien drev Sanden Hotell i Hokksund, og i barne- og ungdomsårene sprang han rundt i gangene der. Jobbet litt innimellom. Derfor var det ikke annet enn naturlig at han begynte i lære på Grand Hotel i Kongsberg. – Etter læretiden begynte jeg her. Og her har jeg vært i alle år, unntatt et par år på Royal Christiania nede i sentrum. Som du skjønner så trives jeg her. Ut av vinduet ser jeg hovedstaden og fjorden. Holmenkollbakken og marka ligger rett bak meg, sier han.

Servitøren jobber i hovedrestauranten, De fem stuer. Om sommeren et sted der turistene ønsker å spise, resten av året er det konferanser, selskaper, forretningsfolk og familiemiddager.

– Det er trivelig med så stor variasjon. Noen er også faste gjester som jeg er på talefot med. Stort sett jobber jeg altså kveldsvakt og trives med det. Vi begynner klokken 16.00 og starter dagen med et lite møte om hva vi kan forvente utover kvelden. Så dekker vi bordene. Vi jobber to og to sammen på en seksjon av restauranten, sier han.

Etter hvert siger det inn med folk, og da er det å være på tå hev.

– Vår jobb er jo å få gjestene til å føle seg hjemme. Menyen har vi diskutert tidligere, og det er viktig at vi kan formidle videre hva som står på kartet. Selv er jeg interessert i vin og legger vekt på å gi gode anbefalinger. Jeg har jo lært meg en del om hva vi serverer i løpet av årene. Jeg

synes servitøryrket er et veldig sosialt yrke. Treffer jo mange hyggelig mennesker, og vi er gode kompiser vi som jobber her, sier Olav.

– *Hva med familielivet?*

– Det er vel bare å erkjenne at det ikke har fungert så godt for meg. Jeg har en datter, men ekteskap passer dårlig for en som er

Yumin Tian trives godt på arbeidsplassen, selv om tempoet er høyt og arbeidsdagen lang. Kollegene er sammensveiset og gjestene på hoteller både hyggelige og imøtekommende, sier hun. Foto: Sverre Bjørnholt.

hjemme klokken ett om natten. Men jeg har jo mine venner i Hokksund. Dessuten trener jeg en god del. Det gjør jeg fordi jobben er krevende både når det gjelder å bære mye, løfte tunge fat, bøye seg i skjeve stillinger og holde god fart på beina gjennom kvelden. Ja, trening er viktig for meg, sier han.

Kveldene kan være travle, og det blir ikke mye tid til å nyte utsikten som ligger utenfor vinduene. Det er ikke bestandig han vet hva slags vær det er der ute. Men han ser jo lysene nede i byen når han setter seg i bilen og setter kursen for Hokksund igjen.

– *Har du aldri vurdert å skifte yrke?*

– Egentlig ikke. Hva skulle det være? Jo, jeg kjenner tidligere kolleger som har begynt i Vinmonopolet. Det kunne nok vært et alternativ for meg. Liker å ha kunnskap om hva vi har i vinkjelleren. Har bestandig vært interessert i smak og historie rundt de forskjellige vinene. Men foreløpig blir jeg nok her, sier han før han starter en ny kveldsvakt til beste for gjestene på De fem stuer.

Nede på Holbergs plass kommer Yumin Tian ut av Radisson Blue-hotellet like ved Slottsparken. Hun jobber fast der, men er ansatt i ISS Facility Renhold, avdeling Oslo.

– Jeg begynte å jobbe her i 2000, året etter at jeg flyttet fra Shanghai. Jeg bor i Lierbyen sammen med ektemannen min. Mine barn har flyttet ut. Jeg har bodd der helt siden jeg kom fra Kina og ble veldig glad da jeg fikk jobb her på hotellet på Holbergs plass. Jeg trives veldig godt i dette miljøet. Det er en bra jobb, sier hun.

Yumin kom i mai 1999 fra den gigantiske og myldrende storbyen Shanghai i Kina. Derfor ble hun ganske overrasket da hun kom til det lille tettstedet Lierbyen utenfor Drammen. Nå har hun imidlertid funnet roen der og trives veldig godt.

– Det er klart at det er en dramatisk forskjell mellom Shanghai og Lierbyen. I dag

drømmer jeg meg ikke tilbake. Miljøet både på arbeidsplassen og i Lierbyen er givende. Dagene i Oslo kan være veldig hektiske, men når jeg kommer hjem, sender roen seg. Da rusler jeg rundt i hagen og steller plantene. Eller jeg tar en sykkel-tur med familiens små barn. Det liker jeg veldig godt, sier hun.

Litt før klokken åtte starter arbeidsdagen for Yumin. Da organiserer hun tralla og fyller på med det hun trenger for dagen. Tralla og Yumin er nesten ett under arbeidsdagen.

Når den jobben er gjort, har de mange rengjørerne på dette storhotellet morgenmøte med housekeeping-kontoret. Der fordeles arbeidsoppgavene.

Den dagen Parat-bladets utsendte treffer Yumin, har hun hatt ansvar for klargjøring av 27 hotellrom.

– Det er en veldig travel jobb. Når gjestene fyller rommene, skal de ikke ha noe å utsette på ferdigstillelsen. Egentlig skal vi være ferdig ved 16-tiden. Men det rekker vi sjelden. Noen ganger blir klokken både fem og seks før vi kan sette tralle tilbake på plass igjen, sier hun

– *Hva med spisepauser og en pust i bakken?*

– Nei, det blir det dårlig tid til.

Spisepausen går i en fei. Normalt blir det bare 15–20 minutter. Vi vil jo bli ferdig i tide med jobben, sier hun.

 Spisepausen går i en fei. Normalt blir det bare 15–20 minutter.

Selv om tempoet er høyt og arbeidsdagen lang, så trives Yumin godt på arbeidsplassen. Kollegene er sammen-sveiset og gjestene på hoteller både hyggelige

og imøtekommende. Noen av hotellets faste gjester kjenner henne igjen og slår av en prat i korridoren.

– Det setter jeg pris på, sier hun.

Både Yumin og Olav er Parat-medlemmer.

– Jeg tror jeg runder 30 års medlemskap om kort tid, sier Olav.

Yumin har vært Parat-medlem noe over et år. Begge sier at medlemskapet er til stor nytte og skaper en trygghet.

Olav opplevde det i forbindelse med eierskifte. Da han begynte oppe ved Holmenkollen, var det hotell-legenden Jan Rivalsrud som eide og drev stedet. Nå er det Scandic-kjeden som eier stedet. Salget

skjedde i 2014, og nå er hotellet styrt fra Stockholm, der hovedkontoret ligger.

– I forbindelse med eierskiftet var det nyttig for oss ansatte med

Parats kunnskap og

engasjerte medarbeidere. Det er ingen tvil om at det er en forskjell mellom det å være familieeid og eid av et børsnotert selskap. Overgangsfasen har gitt oss utfordringer, og derfor har Parat-medlemskapet vært verdifullt, sier Olav.

Kolleger vi treffer underveis, understreker nettopp at overgangsfasen som blant annet førte til nedbemanninger, var vanskelig. Derfor ga det en solid trygghet i det å ha en organisasjon i ryggen.

– For meg har det vært en selvfølge å være Parat-medlem. I arbeidslivet er det viktig å være organisert hvis arbeidstakernes rettighet står på spill, sier Olav.

Også Yumin mener medlemskapet i Parat er viktig. Det er en kjensgjerning at vilkårene for rengjørerne kan være svake. Historiene er mange om lange arbeidsdager, korte pauser, høyt tempo og mangelfull kompensasjon for overtid og ulemper. – Heldigvis kjemper organisasjonen for å bedre vilkårene våre. For oss som arbeider i denne bransjen, er det viktig med trygghet og gode lønns- og arbeidsvilkår, sier Yumin før hun haster mot bussen som skal ta henne til Lierbyen. ■

Nå kan du søke utdanningsstipend

Vi minner om fristen for å søke om utdanningsstipend fra Parat, som er 1. oktober. Utdanningsstipendet er ment som et tilskudd til medlemmer og tillitsvalgte som ønsker å utvikle sin kompetanse i organisasjons- og yrkesliv.

Økende krav om kompetanse stilles til mange av oss som allerede er i arbeid, og videreutdanning kan være nødvendig for å hevde seg i konkurransen om å beholde jobben eller for å skaffe seg nytt arbeid. Du finner søknadsskjema på parat.com, under «Min side».

Skatt på bonuspoeng

Fra 2019 skal arbeidsgiver oppgi verdien av bonuspoeng på fly til beskatning. Inntil nå har det vært den enkelte skatteyters ansvar å rapportere inn denne fordelten til skattemyndighetene. Fra neste år er det arbeidsgiver som skal oppgi verdien av bonuspoengene.

Forslaget om skatt på bonuspoeng ble vedtatt av Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i juni. Finansdepartementet har nå gjort en presisering av forslaget som vil bli innført fra 1. januar 2019.

Ny forhandler

Pia Helene Willanger kommer fra Personellforbundet (nå Parat forsvar) hvor hun har vært ansatt siden august 2015. Tidligere var Pia seniorrådgiver i forsvarsstaben.

Pia har mastergrad i HR og har de siste årene jobbet som forhandlingsleder på tariff og medbestemmelse. Hun har også støttet medlemmer og tillitsvalgte i arbeidsrettslige spørsmål.

Pia Helene Willanger. Foto: Trygve Bergsland.

Ny i serviceavdelingen

Inger Løwen har vært ansatt i Forsvaret siden 1996, der hun jobbet i Norges Hjemmefrontmuseum fram til hun ble tillitsvalgt på heltid og senere ansatt i Personellforbundet (nå Parat forsvar).

Inger jobber nå i Parats serviceavdeling, der hun har fått god innsikt i medlemsregisteret og følger opp forsikringer for Parats medlemmer. Inger jobber også med økonomi og holder orden på reiseregninger.

Inger Løwen. Foto: Trygve Bergsland.

Personvern i Parat

Parat er i slutfasen med å tilpasse og trygge de nye og strengere personvernbestemmelsene som følger av EUs personvernforordning (GDPR). Forbundsadvokat i Parat Per-Jostein Ekre sier dette er et viktig arbeid for å verne enkeltpersoner og den enkeltes personopplysninger.

Parat-advokat, Lene Liknes Hansen. Foto: Trygve Bergsland.

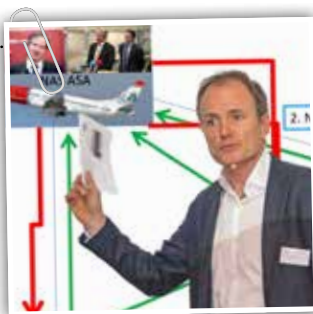
Personvernerklæringer for deg som medlem ligger tilgjengelig på parat.com, og Parat-advokat Lene Liknes Hansen er utpekt som personvernombud i Parat.

– Personvernombudet har et uavhengig kontrollansvar og skal påse at Parat følger lover og regler som gjelder for behandling av personopplysninger. Dette inkluderer også bistand til medlemmer og tillitsvalgte i spørsmål om personvernbestemmelser, sier Ekre.

Parat i Høyesterett

En samlet fagbevegelse trår til når Høyesterett i høst behandler Parat-anken i saken om Norwegians arbeidsgiveransvar for piloter og kabinansatte. Parat har fått støtte fra YS, LO og Unio.

Hovedorganisasjonene representerer nær 1,5 millioner arbeidstakere og trer inn som såkalte partshjelpere for Parat i Høyesterett-saken. Grunnen er at fagbevegelsen oppfatter spørsmålene som skal avklares som avgjørende for framtidens stillingsvern.

Parat-advokat Christen Horn Johannessen. Foto: Trygve Bergsland.

Medlemsregisteret informerer

Er det lenge siden du har sjekket om de opplysningene vi har registrert på deg, er riktige? På nettsiden parat.com og «Min Side» kan du sjekke om Parat har registrert riktige opplysninger om deg og ditt medlemskap.

På «Min side» kan du også se kontaktinformasjon til tillitsvalgte, søke stipend og endre passord. Du kan også opprette avtalegiro dersom du ikke har det fra før, og du har tilgang til å bruke Compendia – et oppslagsverk der du finner svar på det meste om lover og regler knyttet til arbeid og fritid.

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord (Finnmark, Troms, Nordland):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Johanne Hagerupsen, Høgskolen i Harstad

E-post: johanne.hagerupsen@hih.no

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor-Fredrik Olsen, Finnmark Fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett, UNG-representant

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no

■ RU region Midt (Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder, Jannike Hanssen, Statens vegvesen

E-post: Jannike.hanssen@vegvesen.no

Morten Mørch, NTNU

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Siri Finseth, Namsos kommune

E-post: Siri-Stinessen.Finseth@namsos.kommune.no

Grete Kambuås, Boots Apotek

E-post: gretkam@online.no

Marit Holstad Aarsæther, Høgskolen i Volda

E-post: maritaa@hivolda.no

Mona Nerland, Politiet i Molde, UNG-representant

E-post: mona.nerland@politiet.no

■ RU region Øst

(Østfold, Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus):

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Hans Andreas Bøhmer, Securitas i Oslo, UNG-representant

E-post: hanboh@gmail.com

■ RU region vest (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane):

Leder: Rune Skaar, Bergen kommune

E-post: rune.skaar@bergen.kommune.no

Vidar Alfei, NAV Økonomitjeneste

E-post: vidar.alfei@nav.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Wibecke Søråas Onarheim, Gulating lagmannsrett

E-post: wibecke.soraas.onarheim@domstol.no

Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen, UNG-representant

E-post: eandreassen@gategourmet.com

■ RU region Sør (Aust- og Vest Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud):

Leder: Ragnhild Negård – NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård – Høgskolen i Buskerud og Vestfold

E-post: Nina.Odegard@hvb.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Lahvry Helene Fürst Bright, UNG-representant

E-post: lahvry@hotmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Anders B. Lindstrøm
Leder juridisks avd.
Advokat*

*Thore Eithun Helland
Advokat*

*Renate Messel Hegre
Forhandler*

*Ketil Møland-Johansen
Advokat*

*Bjørn Are Sæther
Rådgiver*

*Kjell Morten Aune,
Forhandler*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Advarsel fra arbeidsgiver

Jeg har fått en skriftlig advarsel fra min arbeidsgiver fordi han mener at jeg har snakket med våre kunder om konflikter internt på arbeidsplassen. Jeg mener at arbeidsgiver ikke har fulgt riktig framgangsmåte for advarsel. Er det ikke slik at man skal ha en muntlig advarsel før arbeidsgiver kan gi en skriftlig advarsel?

Lars-Ivar

Svar: Det finnes ingen lovbestemmer som sier noe om i hvilken form advarsler skal gis. Advarsler kan gis både skriftlig og muntlig. En skriftlig advarsel gjør det imidlertid lettere for arbeidsgiver å bevise at en advarsel er gitt, og hva innholdet i advarselen er. Arbeidsgiver må ikke gi en muntlig advarsel eller tilsnakk før en skriftlig advarsel.

Dersom forholdet er såpass alvorlig at det kvalifiserer for en advarsel, kan arbeidsgiver velge å gi en skriftlig advarsel som en første reaksjon. Er forholdet av mindre alvorlig art,

er det naturlig å først gi muntlig veiledning, og eventuelt gi en skriftlig advarsel dersom arbeidstaker ikke innretter seg. Dersom arbeidstaker er uenig i grunnlaget for advarselen, vil vi anbefale deg å sende en e-post der du beskriver din oppfatning av saken. Du kan mene at en advarsel er en for kraftig reaksjon på forholdet, og du kan be om at advarselen trekkes tilbake. I tillegg bør du be om at din e-post lagres sammen med advarselen i personalmappen.

Anders

Problemer i borettslag

Jeg er sint på styret i borettslaget mitt. Jeg mener de har behandlet meg dårlig selv om jeg har gjort så godt jeg kan. Jeg liker å røyke på balkongen, ta meg noen pils, og et par ganger har jeg glemt igjen sykkelene i heisen på veg hjem fra byen. Dette har styret sendt advarsler om. Er det lurt å saksøke styret for å få det til å gå av, eller er det bedre å få kastet styret på neste generalforsamling?

Per Morten

Svar: Styret i et borettslag skal lede virksomheten i samsvar med lov, vedtekter og vedtak i generalforsamlingen. Dersom det er laget ordensregler, er det styrets oppgave å påpeke brudd på reglene. Det kan noen ganger oppleves som ubehagelig. Det er selvsagt lov å mislike medlemmene i styret, men jeg vil ikke anbefale deg å saksøke styret. Du kan heller stille til valg på neste generalforsamling, eller komme med forslag til andre kandidater.

Thore

Ansiennitet og lønn

Jeg har i mange år jobbet som sekretær ved en privatklinikkk i Oslo, men har nå fått tilbud om en ny stilling som legesekretær ved et sykehus i Helse Sør-Øst. I den forbindelse lurer jeg på om jeg har rett til å få godskrevet disse årene som ansiennitet og lønnplassering i den nye stillingen.

Linda

Svar: Ja, det har du. I henhold til gjeldende regler for lønnsansiennitet som er regulert i overenskomsten på dette området, skal all offentlig og privat tjeneste ved tilsetting i helseforetaket godskrives fullt ut. Som privat tjeneste regnes også arbeid i hjemmet og omsorgsarbeid med inntil tre år. Som offentlig tjeneste regnes også verneplikt.

Renate

Søkere på stilling i staten

Etter mange år som ansatt i en privat virksomhet søkte jeg en rådgiverstilling i en

statlig virksomhet, men fikk ikke jobben. Hun som fikk jobben, er en tidligere kollega av meg. Ut ifra det jeg vet om hennes utdanning og tidligere jobber, forstår jeg ikke hvorfor hun fikk jobben og ikke jeg. Er det ikke regler for hvem en statlig arbeidsgiver kan ansatte?

Bodil

Svar: Det er regler som regulerer hvem en statlig arbeidsgiver kan ansette. Blant dem som søker en utlyst stilling i staten, skal man ansette den som er best kvalifisert. Dette som beskrevet i statsansatteloven, begrunnet med å sikre likebehandling og åpenhet om tilsettingen. Hvem som er best kvalifisert, vurderes ut ifra utlysningsteksten til stillingen hvor man ser på utdanning, arbeidserfaring og personlig egnethet. Søker må fylle absolutte krav til utdanning og arbeidserfaring. Ønsket kompetanse og erfaring, som ikke er et absolutt krav, skal vektlegges i vurderingen. Krav til personlig egnethet er spørsmål om søker har de rette egenskaper til å gjøre en best mulig jobb i den aktuelle stillingen.

Forskrift til forvaltningsloven gir deg som søker rett til å se søkerlisten som viser navn på alle øvrige søkere, alder, fullstendig opplysninger om utdanning og arbeidserfaring fra privat og offentlig virksomhet. Som søker har du også rett til å gjøre deg kjent med søknadene fra søkere som er innstilt eller tilsatt i stillingen, samt vedlegg til disse søknadene.

Ketil

Permisjon under utdanning

Jeg er Parat-medlem og jobber som helsefagarbeider i en kommune. Jeg har nå lyst til å utdanne meg til sykepleier. Kan jeg få permisjon med lønn?

Bente

Svar: Utdanningspermisjon er beskrevet i hovedtariffavtalen og i arbeidsmiljøloven. I forbindelse med utdanning som er av verdi både for arbeidstaker og arbeidsgiver, skal det innvilges permisjon med mindre særlige grunner er til hinder for det. I den utstrekning det etter kommunens syn er nødvendig

å heve kunnskapsnivået for å utføre pålagte arbeidsoppgaver, skal det gis permisjon med lønn og dekning av legitimerede utgifter.

Dette vil si at det skal mye til for at du ikke innvilges permisjon, og ved uenighet kan saken bringes inn for en egen tvistenemnd. Men det er viktig å understreke at du ikke har krav på permisjon med lønn. Minner også om at Parat har utdanningsstipend for deg som medlem, se mer informasjon på parat.com.

Bjørn Are

Tilgang til lønnsinformasjon

Vi er i lokale lønnsforhandlinger i vår bedrift. Bedriften er bundet til funksjonæravtalen med NHO. Vi har mistanke om at det er store individuelle lønnsforskjeller mellom ansatte i vår bedrift, men vi får kun lønnsopplysninger for dem som er medlem av Parat. Vi skulle gjerne visst noe mer om lønnen til dem som er organisert i andre forbund, alle som ikke er organisert, og ikke minst dem som er ledere. Har vi noen rett til å få utlevert slik informasjon?

Trond

Svar: I virksomheter som er bundet av tariffavtale, er arbeidsgiver forpliktet til å gi de tillitsvalgte en oversikt over lønnen til alle medlemmer som er omfattet av tariffavtalen. Ledere med personalansvar er ikke omfattet av tariffavtalen, og klubben vil derfor ikke få lønnsinformasjon for personer som har slike stillinger. Det er ikke hjemmel i tariffavtaler i privat sektor som gir tillitsvalgte rett til lønnsinformasjon for individuelle «ikke-medlemmer». Men funksjonæravtalen gir tillitsvalgte rett til å få lønnsinformasjon for øvrige ansatte på gruppenivå, så sant de aktuelle gruppene er så store at man ikke kan finne lønnen til enkeltpersoner. Ta kontakt med oss hvis du ikke får arbeidsgiver til å gi dere lønnsinformasjon for aktuelle grupper i din virksomhet.

Kjell Morten

	TOKT		TEPPE	ANSLAG	BLUNDE DELSTAT I USA		YTTERST PÅ FOTEN		LITEN DOLK
	MUSE						RYGG		
	PÅBUDT I BÅT								
	TYKNE						3,14 EN EDGAR ALLAN		
	HUN SOV I 100 ÅR		TER- NING- KAST			VISER			
	MOT					VOKST			
	DUNKLE					FOR- ANDRE			
IKKE BIND- ENDE		FATTIG FJELL I CHILE		KLE		STAK- KAR		VANN- AVLØP	IKKE
									SNYTE- SKAFT- ET
TYRKER KNEIPE					DOPING- MIDDEL VISE				
		OVER- SKUDD				OM- DØMME		PIZZA- KRYD- DER	
		ØYER				HELTE- DIKT			
KORINT DIF- FUSE				PATINA DIKTET		M.NAVN			
					GRESK BOK- STAV		FOR- TRINN		
SLETTE SLIT		PLATE FORTVIL- ELSE		TYVEN UTHUS					
		VAKKER		BY I JAPAN KV. NAVN			NYNORSK PRON. MINE		GER- MANIUM
MOTTA						KOM- MUNE TEVLING			BYGE
DAGER MED AVKOB- LING						I HUS			
MÅL FOR LENGDEN AV LYS- BØLGER						HYLLE			

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 2 – 2018 er: «**DÅRLIG PUBLIKUMSINTERESSE**» Den heldige vinneren er: Kristin Rognlie, fra Trondheim. Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **2. november 2018.**

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til trygve.bergslund@parat.com eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «**Kryssord 3/2018**». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Elvang Latitude alpaka-pledd av 50 prosent alpakkauil, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

MINI KRYSSORD

1		2	3	4	5	
		6				7
8	9					
10				11		
	12					
13				14		15
16			17			
		18				
19						

Vannrett

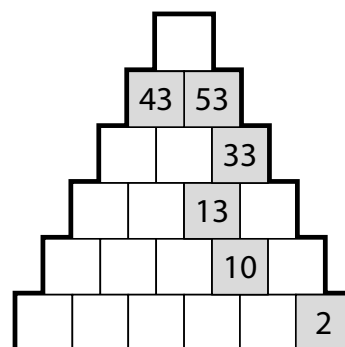
- Formular
- Fakte
- Distrahert
- Bevege
- Besitte
- Likestilt
- Strev
- Limited
- Hylene
- Setter seg i gjeld
- Ro

Loddrett

- Ikke vid
- Aften
- Alene
- Idealene
- Ikketronede
- Spise
- Skrål
- Varp
- Dumrian
- Brosje

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

	6	9			5		3
		7		1	9	2	
3	1			2	4	7	5
		4		6	3	9	1
		1	2			4	7
9	8		7		1		
		3		5			6
8			4	3	2	5	9
	5	2	9				4

Lett

© Bulls

	2						5
				6			4
9		4	5		2		1
				3		8	
4				1		9	7
1	8			9	5		
	7			8	4		9
		2	1		7		6
			6	2			8

Middels

© Bulls

				2			3
	9	2		8		5	4
						6	
2				3		1	
	5		4			9	
9	6			8	1		2
8				5			6
			3				
6							

Vanskelig

© Bulls

E	R	R	M	R	O	F	E	R	E	T	T	A	K	S
S	E	D	E	R	A	K	I	T	O	K	R	A	N	K
E	K	S	D	V	A	L	P	T	K	Å	Å	L	A	G
R	J	Ø	K	K	N	K	Ø	E	R	K	J	O	K	N
A	E	L	L	K	N	P	J	U	U	S	T	K	D	I
N	L	U	T	S	E	Ø	K	S	N	I	T	U	Ø	N
E	D	P	E	R	N	U	N	T	S	L	I	E	D	D
V	E	U	H	N	M	K	N	K	E	L	N	K	E	R
E	V	R	N	E	Å	Y	I	R	E	E	G	O	B	O
R	E	K	E	S	L	S	E	I	E	H	S	R	B	E
T	R	S	K	K	V	K	R	M	J	C	T	D	Y	K
K	N	K	E	B	A	H	A	E	I	Y	O	E	R	R
T	E	E	L	T	K	E	V	N	K	E	V	L	K	I
F	E	R	I	R	T	T	Å	L	K	S	E	G	O	K

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

P S B R E L N I O

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven P
- Automobil
- En bil med maksimum åtte passasjerplasser

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

ANNENMÅLVAKT
KAOTISK
KIRKEORDNING
KJELDEVERN
KORDEL
KRYBBEDØD
LEKENHET
NARKOTIKAREDE
SEYCHELLISK
SKATTEREFORM
SKRUPULØS
TINGSTOVE

TREVEN
UKYSKHET
VAREINNkjøp

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av en Elvang Latitude alpakka-pledd av 50 prosent alpakkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 2. november 2018.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergslund@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvoluttene «Hjernetrim 3/2018». Vinneren av hjernetrim i 2/2018 er Jane Bergum, fra Hamar.

Visjoner og verdier

Hvert tredje år i november avholdes landsmøte i Parat, der tillitsvalgte fra hele landet møtes for å vedta politikk, satsninger, økonomi, vedtekter og personvalg for de kommende tre årene. Landsmøtet 2018 er i Bergen 14.–15. november.

Før den tid, i løpet av september, skal tillitsvalgte samles i Parats fem regioner for blant annet å diskutere sakene som skal opp på det kommende landsmøtet, og velge representanter i regionutvalgene. Utvalg som har en viktig rolle i regionene og til hovedstyret i Parat.

Av de sakene som skal behandles på landsmøtet i november, vil jeg spesielt trekke fram «visjon og verdier» og «strategisk plan».

Visjon og verdier skal si noe om hvem vi i Parat er, hva vi ønsker Parat skal være, og hva Parat skal strekke seg mot. I mer enn ti år har Parats visjon vært å være «Norges beste arbeidstakerorganisasjon». Spør du meg, vil jeg mene at denne visjonen har tjent oss godt ved at vi har hatt noe å strekke oss mot i en periode hvor vi har bygget organisasjonen etter fusjonen i 2005. Nå går Parat inn i en ny tid hvor det er andre utfordringer som bør være bestemmende for retningen framover. En av disse utfordringene er endringen som skjer i arbeidslivet og samfunnet som følge av ny teknologi.

Automatisering og robotisering av oppgaver vil overta for mange av oss som er dagens arbeidstakere. Vi i Parat tror det vil være større behov enn noen gang for arbeidstakerorganisasjoner, men at vi må ta en ny rolle framover. Vårt tradisjonelle arbeid har vært å kjempe fram gode ordninger og rettigheter for medlemmene, samt sikre at disse blir respektert av arbeidsgiverne. I mange tilfeller har det vært nødvendig med konfrontasjoner i form av streik og rettssaker. Det er dette mange i samfunnet forbinder med å være organisert.

YS' Arbeidslivsbarometer, en årlig måling av tilstanden i arbeidslivet, fastslår at et overveldende flertall av arbeidstakerne oppgir å ha det bra på jobben. De kjenner seg ikke igjen i mange av de konfliktbildene som tegnes. Selvfølgelig vil det fortsatt være behov for å ta kampen på vegne av dem som opplever et negativt arbeidsliv. Parat vil aldri forlate oppdraget med å hjelpe dem som utsettes for urett. Vi må imidlertid endre oss fra kamp og konflikt til utvikling og endring.

Forslaget til ny visjon, «Vi er Parat – og vi jobber for at du skal få en enda bedre arbeidsdag!», tar dette inn i seg og skal vise for medlemmer og omverden at vi ønsker endringer velkommen og vil være en partner for medlemmene i de endringene de står overfor – sammen med arbeidsgiverne. Verdiene vi foreslår, tar

også opp i seg denne optimismen og bærer løfte om at «Vi er Parat». Vi er spent på hvordan regionmøtene og landsmøtet tar imot dette.

Strategisk plan legger føringene for Parats satsinger og prioriteringer i perioden som kommer. Den tar på mange måter visjon og verdier ned på jorda og konkretiserer hva vi ønsker å gjøre for å strekke oss mot visjonen vår, og hva vi gjør for å vise verdiene våre i praksis.

Jeg har hatt gleden av å få lede Parat de siste ti årene. En oppgave jeg har vært og fortsatt er ydmyk overfor. Det har vært en fantastisk reise, og jeg er takknemlig for å ha fått anledning til å jobbe sammen med fantastisk flotte mennesker i form av både tillitsvalgte og ansatte. Det er imidlertid en tid for alt, og tiden har nå kommet for å overlate roret til nye krefter som jeg er sikker på vil styre Parat på stø kurs videre. Jeg har derfor orientert valgkomiteen i Parat om at jeg ikke stiller til gjenvalg på landsmøtet i november. Selv har jeg stilt meg tilgjengelig for å bidra videre i YS dersom YS-kongressen ønsker det når de gjør sine valg i oktober.

Med ønsker om en strålende høst og godt landsmøte.

Hans-Erik Skjæggerud
Hans-Erik Skjæggerud
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/HansErikSkj/
Twitter: @Skjaeggerud

Foto: Trygve Bergslund

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Bestill depositumskonto på nett

Har du planer om å leie ut deler av huset eller har du en leilighet for utleie? Da er det smart å sette opp en depositumskonto som sikkerhet for leieforholdet. Nå kan du ordne dette enkelt på nett – verken leietager eller du trenger å møte opp i banken. Les mer på gjensidigebank.no

parat

